

aa

092

N

HET TESTAMENT

VAN

CORNELIS CHASTELEIN

in leven „raad ordinaris van India”

overleden te Batavia

den 28^{en} Juni 1714.

WASIJAT-NJA

TOEWAN

CORNELIS CHASTELEIN

„raad ordinaris van India”

jang telah meninggal di Batawi

pada hari 28 Juni tahon 1714.

100 - 1094 - 10

Handwritten signature

Het Testament

VAN

CORNELIS CHASTELEIN

in leven „raad ordinaris van India”,
overleden te Batavia
den 28^{en} Juni 1712.

Wasijat-nja

Toewan

CORNELIS CHASTELEIN

„raad ordinaris van India”,
jang telah meninggal di Batawie
pada hari 28 Juni tahun 1712.

Testament.

In den name des Heeren, die almachtig en barmhartig is, amen.

Ik ondergesr. Cornelis Chastelein van Amsterdam raad ordinaris van India, overdenkende de sekerheyd des doods, mitsg, de onsckerheyd van dien ende niet gaarne uyt deeze werelt willende scheyden sonder alvorens van mijne tijdelijke goederen te hebben gedisponeert.

Soo bevele ik alvorens daartoe te treden mijne onsterfelijke ziele in de genade en barmhartige godes en mijn doode lichaam deze aarde ter zaliger opstandinge.

Herroepende ende annulleerende wijders bij deesen alle soodanige testamenten, codicillen, giften uyt saake des doods, hoedanig die zijn oftesoude mogen weesen, als niet willende dat deselve in 't alderminste kragt grijpen nogte effect sorteeren sullen daar onder speciaal mijn besloten testamenten van den 4^{en} july 1696, 11^{en} may 1701, 17^{en} july 1708 en 21^{en} Maart 1711, dewelke om die reden gescheurd en vernietigt hebbe.

Ende op nieuw ter dispositie komende, zoo verklaarde ik, testateur, te maaken en te legatieren aan Maria Chastelein mixtiese, dewelke ik volgens acte gedateert 5 juny 1693 voor den nots david reguleth verleent, geadoptert ende aangenomen hebbe onder tegenwoordige getrouwt is met den

Wasijat.

Dengan nama Toehan jang maha koewasa dan maha moerah, amin!

Akoe jang bertanda tangan di bawa ini Cornelis Chastelein dari Amsterdam, Raad India, berfikirlah bahoewa kamatian tentoe akan datang, tetapi tijada mengatahoei kapan datangnja maka dari itoe sebelumnja akoe meninggal koe hendak mewasijatkan arta bendakoe.

Maka sebelumnja akoe menerangkan lebih djaoeh akoe serahkan djiwakoe jang kekal di tangan Toehan Allah dan toeboehkoe jang mati kapada boemi akan bangkit poela.

Lagi poela koe menjadakan soerat-soerat wasijat koe dan samoewa soerat-soerat koe dari hal pemberijan poesaka, begimana peri kaadaannja, sebab koe ta' maoe jang boenjinja soerat-soerat itoe akan dilakoekan lagi, istime-wa soerat-soerat wasijat koe tanggal 4 Juli 1696, 11 Mei 1701, 17 Juli 1708 dan 21 Maart 1711 jang telah di robek dan di pertijadakan.

Sebermoela maka akoe memberi pada Maria Chastelein, akoe poenja anak angkat (menoeroet soerat notaris David Reguleth 5 Juni 1693) dan jang sekarang soedah kawin dengan djoeroemoedi Ide Jans Nievliet van Vlielant, sapotong tanah di Noordwijk, di sabelah selatan benteng, ber-

apperstierman ide jansz. nievliet van vlielant, seker stuk land gelegen even boven de forteresse Noordwijk, beplant met groote mangas tuyn zoo als hetselve gekofft hebbe uit den boedel van den mand^r manieko pidris in den jare 1693 met en benevens hetgene dat daarvoor ten westen aan de groote rivier leyt en mij in den jare 1702 door den borger David Pondsteen getransporteert is, uytgezondert het hoekje ofte de plantagie ten noorden regt onder de timmerloos sijnde van 't eerste affgegraven hetwelke met een zuyd sloot aan mijn soon en naartenoemene erffgenaam Antony Chastelein bij dat van weltevree sal moeten verblijven.

Nog soo make en legateere aan voorn. Maria chastelein in contant den somma van twee duysent rds., mitsg. het gemaakt silverwerk (dat van heel weynig waardye is) ende alle het huysraat soo van kisten, kassen, comptoieren, bancken, als anders porcellenen, koperwerk, bottelarijs en combuys, gereetschappen, slaapgoed en wat verders in mijn huyshoudinge tot gebruyk van 't selve binnen 't Casteel op mijn overlijden sal gevonden worden, behalve gemaakt goud en ongemeakte lijnwaden, stoffen etc. in de gemelten kisten berustende itm. de geweeren, schilderijen off contrafijsels ende mijne boeken off bibliotheek en geschrevene

sama-sama dengan kebon mangga jang besar di sitoe, seperti koe soedah beli itoe dari harta poesaka mandoer. Manieko Pidris di tahun 1693; dan lagi sapotong tanah di sebelah barat soengei besar (Tjiliwong) jang akoe soedah dapat di tahun 1702 dari David Pondsteen, tetapi soewatoe kebon atas tanah itoe di sebelah oetara dimana loods toekang kajo, itoelah tinggat di poenjai oleh anakkoe dan waritskoe Anthony Chastelein.

Maka akoe memberi lagi pada Maria Chastelein jang terseboet tadi oewang contant banjaknja doewa riboe ringgit, barang-barang perak [tijada berapa harganja], perabot-perabot roemah tangga, segala peti-peti, perabot da-poer dan lain-lain perabot jang di pakai di roemahkoe di kota dan terdapat disitoe djikalau akoe soedah meninggal. Barang-barang jang masih ada di dalam peti-peti bedil-bedil, pigoera-pigoera dan boekoe-boekoe beserta sekalian soerat-soerat akan di poenjai oleh anakkoe dan waritskoe Anthony Chastelein, tetapi segala boekoe-boekoe jang anakkoe tijada perloe pakai ija itoe boekoe-boekoe

papieren. die op mijn soon en erffgenaam Anthony Chastelein sullen devolveeren met dien verstande dat ten reguarde van 't gem. bibliotheek meergem. Maria Chastelein daaruyt sal genieten alle de gedrukte boeken, die mijn soon in de sijne reets heeft staan en hij anderssints dubbelt soude hebben.

Nog soo legateere en bespreeke aan Catharina van Batavia mixtiese dogter van Cicilia van balyseeker stuks lands uyt meerder parthye, genaamd prackan, gelegen ten westen en ten ossten van de pasagrahan omtrent acht uren gaans van de stat, gemeten en getekent in de daarvan gemaakte kaart door den landmeter Cornelis van Heusden, gedateert 12 October 1713 en belendende A aan de west sijde met de sipoetat en ten oosten met de pasagrahan, ten noorden met Daniel marinus en ten suyden met den testateur, is breet noorden en suyden 683 roeden, diep oosten en westen van de pasagrahan tot aan de sipoetat aan de suyd syde 425 roeden en aan de noort syde 355 roeden. het stuk B belent ten oosten met de crocot, ten westen met de pasagrahan, ten suyden met njai badir en den heere testateur mitsg. ten noorden met Dirk bartelsz., is breet Z. en W. 333 roeden, mitsg. diep O. en W. van de rivier de crocot tot de zuydsijde 950 roeden en aan de noordsijde 962 roeden, gelijk de voormelte kaart naders komt uijt te wijsen, bovendien zoo legateere aan gemelte Catharina van Batavia nog in con-

boekoe jang terdapat persamaanja di kamar boekoenja akan di beri djoega pada Maria Chastelein.

Maka akoe beri pada nona Catharina dari Betawi, anaknja Cicilia dari Bali beberapa potong tanah bernama Prackan, di sebelah barat dan sebelah timoer soengei Pasagrahan, kira-kira perdjalan delapan djam dari kota, ija itoe jang soedah di oekoer oleh landmeter Cornelis van Heusden (kaart tanggai 12 October 1713); maka watesnja tanah jang kasatoe, A, di sebelah barat soengei Pasagrahan di sebelah oetara tanahnja Daniel Marinus dan di sebelah selatan akoe poenja tanah, lebarnja dari oetara ka selatan 683 roede, dari timoer ka barat ija itoe dari soengei Pasagrahan sampai ka soengei sipoetat di sebelah selatan 425 roede dan di sebelah oetara 355 roede; maka tanah jang kadoewa, B, watesnja di sebelah barat soengei Pasagrahan, di sebelah selatan tanahnja njai Badir dan tanahkoe dan di sebelah oetara tanahnja Dirk Bartelz, lebarnja dari selatan ka barat 333 roede dan pandjangnja dari timoer ka barat ija itoe dari soengei Kroekoet ka soengei Pasagrahan di sebelah selatan 950 roede dan di sebelah oetara 962 roede saperti di njatakan didalam kaart jang terseboet; dan lagi koe beri pada Catharina dari

tant een somma van twee duysent rds. ende dewije dese voorn. Catharina van Batavia nog minderjarig is, soo stelle tot voogd overhaar ende administrateur van het gem. land en contanten mijn meergemsoon Anthony Chastelein, dog indien Catharina van Batavia onmontig mogte komen te sterven, zoo sal 't voorn. land en geltop meer genoemde mijn soon Anthony Chastelein moeten vervallen en verblijven.

Vervolgens soo make ende legateere ik nog bij desen, aan leonara van baly Christen vrouw ende moeder van voorn. maria Chastelein seker klappersihuyn en een gedeelte van een stuk lands met de huysinge daarop staande (hetweleke reets van haar bewoont en gebruykt wert ende inkomsten tot haar onderhout van gegeven hebbe) gelegen beoosten de suyder heere weg een weinig boven de fortesse Noordwijk, jongst uyt den boedel van den borger Hendrik Theunisse bij venditie laaten mijnen, breet aan de west sijde een hondert roeden, ter diepte van een hondert vijftig roeden daar het de helft versmalt en niet meer als vijftig roede tot agteren toe blijft alwaar 't tegen 't land genaamt Tjampacca pati sluyt gelijk de daar gemaakte kaart door den landmeter bartel van der valck gedateert 2 September 1706 en de afpalingen soo als gem. Leonara van balij jegenwoordig het besit naar komen aan te wij-san. behoudens dat het voorn. land na het overlijden van leonara van baly zal versterven en devolveeren op haar veel genoem-

Betawi oewang kontant doewariboe ringgit; maka Catharina itoe belom akal baligr, dari sebab itoe koe membri koewasa pada anakko Anthony Chastelein akan menghoeroeskan tanah-tanah dan oewang itoe, dan djikalau Catharina meninggal doenia sebelomnja dija akal baligr maka tanah-tanah dan oewang itoe djatoh di tangan anakko Anthony Chastelein.

Berikoet lagi akoe beri pada Leonara dari Bali, prampoewan christen, iboenja Maria Chastelein jang soedah terseboet diatas, satoe kebon kelapa dan sapotong tanah beserta dengan saboewah roemah atas tanah itoe [tempat itoe dimana ija memang sekarang tinggal dan hatsilnja jang soedah di kasi ija poengoet]; maka tanah itoe ada di sebelah timoer djalan besar jang di sebelah selatan benteng Noordwijk, dan asal-nja dari arta banda Hendrik Theunisse jang soedah di lelang; lebarnja disebelah barat seratoes roede, dan pandjangnja seratoes lima poeloeh roede

.....

de dogter Maria Chastelein offte haare kinderen, ende bij manquement van deselve als voren moeten vervallen op mijn soon Anthony Chastelein, bovendien soo make en legateere ik nog aan meergen. Leonara van baly de somma van een honderd rds en verleende haar, leonara, het regt om twaaf'e à vijftien buffels op mijn land bij noortwijk naast aan dat haar gelegateert hebbe gelegen, sal mogen laten wijden, sonder dat mijn erffgenaam offte ymand anders, die in der tijd den eygendom van het gemelte land mogte krijgen, haar dat sal mogen weygeren offte beletten.

Eyndelijk soo legatere aan den armen te Batavia de somma van een hondert rds halff en halff tusschen de diaconye en die van 't lasarushuys te verdeelen.

Verder soo verklare te emanciperen en in volkomen vrijdom te stellen alle mijne Christenslaven en slavinnen benevens haare kinderen en kindskinderen, hetweleke ook plaats zal moeten hebben, omtrent alle degene die geduurende mijn leven nog Christenen kinderen die na dato deser gebooren worden, bestaande de gemelde christenen jegenwoordig zoo oud als jong, benevens de kinderen en kinds kinderen wel in de hondert en vijftig menschen daar onder vele jonge mannen en vrouwen die in korten tijd nog merckelijk sul-len kunnen vermenigvuldigen.

tetapi djikalau Leonara meninggal maka tanah itoe djatoh pada anaknja ijaitoe: Maria Chastelein jang sering-sering terseboet diatas ini atau pada anak-anaknja, dan djikalau Maria Chastelein tijada ada lagi dan djoega anak-anaknja tijada ada, maka tanah itoe nanti di poenjai oleh anakko Anthony Chastelein; dan lagi akoe beri pada Leonara dari Bali oewang banjaknja seratoes ringgit dan koe beri idzin padanja akan soeroeh menglobalakan doewa belas atau lima belas kerbau di atas tanah koe di sebelah tanah itoe jang akoe beri padanja, dan barang sijapa djoega dibelakang kali mempoenjai tanah koe itoe tijada boleh larang akan menglobalakan disitoe kerbau-kerbaunja Leonara jang terseboet.

Kemoedian dari pada itoe akoe mengaroenijakan bagi orang-orang miskin di Betawi oewang banjaknja seratoes ringgit ija itoesaparo bagi „Roemah diakonie” dan separo bagi „Roemah Lazarus.”

Berikoet lagi akoe memardahkekakan samoewa boedak-boedak koe Christen laki-laki dan perampoewan beserta anak-anak dan tjoetjoe-tjoetjoenja jang sekarang soedah ada dan djoega jang nanti di peranakkan; banjaknja orang-orang christen itoe, ketjil besar sekarang adalah seratoes lima poeloeh, antara jang mana banjak laki-laki dan perampoewan moeda jang lekas boleh bertambah tambah.

Nog soo schenke ik de vrijdom aan Jan van baly alias batoepahan synde Mahomedaan, aan Samat van baly, hannie van baly, Willem van macasser en Floriaan van bengalie, gelijk mede vrijdom schenke aan bapa ramia en sijn wijff Ma Ramia, Lucas en sijn wijff Clara, Tanckas, Ma Djagat, Ma Lantas, Hagar en Soma, alle van bali ende bejaarde off meest affgeleefde lieden ouders van mijne Christen lijffeygene; ende op dat voorm. lijffeygene en haare nakomelingen namaals met hare vrijdom niet verlegen en buyten laste van 't gemeen offte d'armen eerlijk aan de kost moge geraken soo verklaarde ik mits dese aan alle mijne hiervooren genoemde lijffeygene met haare kinderen en de kinds kinderen en verdere descendenten off nakomelingen deweleke ik na mijn overlijden haar vrijdom besprooken hebbe als ook dengene die deselve in der tijd sullen genieten, te maaken ende legateeren sekere drie perceelen off stucke lands naast malkanderen gelegen aan de westzijde van de groote rivier, genaamd Mampang Depok en Caranganjer, sijnde suijden en ten noorden het eerste 272 en 'het tweede 400 roede alsoo te samen 672 roeden breed ende het eerste diep oost en west van de groote rivier tot aan crocot aan de suyt zijde 710 roeden en aan de noort zijde 740 roeden volgens donatie van den 15 February 1696 ende het tweede genaamt Depok van de groote rivier tot aan de pasagrahan oost en west aan de suyt zijde 912 roeden en aan de noord zijde 1510 roedens oo als hetselve

Dan lagi akoe memardahekan Jan dari Bali alias Batoepahan, orang Islam, Samat dari Bali, Hannie dari Bali, Willem dari Makasar, Floriaan dari Benggala, Bapa Ramia, dan bininja Ma Ramia, Lucas dan istrinja Clara, Tanckas, Ma Djagat, Ma Lantas, Hagar dan Soma, samoewa dari Bali, ijaitoe iboe-iboe bapa jang soedah toewa dari akoe poenja boedak-boedak christen; dan soepaja samoewa boedak-boedak itoe dan toeroen-temoeroennja tijada mendapat kesoeakaran dan kesoesahan akan mentjahari reseki-nja maka akoe beri pada sekalian boedak-boedakkoe jang terseboet diatas dan pada anak-anak dan tjoetjoe-tjoetjoenja dan toeroen temoeroennja jang di mardahekan sahabisnja akoe meninggal doenia, tiga potong tanah jang bersisi satoe sama lain disabelah barat soengei besar, ijaitoe: Mampang, Depok dan Caranganjer, jang pertama lebarnja dari selatan ka oetara 272 dan jang kedoewa 400 roede, djadi sama-sama lebarnja 672 roede, dan pandjangnja jang pertama dari timoer ka barat ijaitoe dari soengei besarsampai ka soengei Kroekoet disabelah selatan 710 dan disabelah oetara 740 roede, menoeroet soerat kapoenjaankoe dari 15 Februari 1616, dan jang kedoewa (Depok) dari soengei besar sampai ka soengei Pasagrahan (dari timoer ka barat) di sabelah selatan pandjangnja 912 roede dan di sabelah oetara 1510 roede, menoeroet soerat pembeliän tanah itoe dari Lucas Mens

mij door mons lucas mens op den 18 May 1696 volgens coopbrief is opgedragen.

Het derde perceel gen. Caranganjer bestaat in het overige gedeelte van sekere stuk lands, waarvan hiervoren het andere getekend Ir B aan Catharina van Batavia hebben gelegateert, soo als de generale kaart van den 8e July 1712 en donatie van den 4e Aug. daaraan volgende duydelijk aantoot. zijnde hetselve 't eenemaal afgepost en van hout ontbloot dog tot beveyliginge aan de voorn. twee perceelen Mampang en Depok, heel nodig hebbende mij in 't geheel niet meer gekost als een hondert rds.

Ten vierde soo legateere aan meergen, mijn vrijgegevene lijffeygene nog een klein perceeltje land, gelegen aan de oost zijde van de groote rivier over de negorije Depok mij opgedragen van den Chinees Tio Tong Ko volgens coopbrief van 5 September 1712 voor de somma van vijftig rds kunnende de breete en diepte daarvan bij het kaartje van den landmeter Cornelis van Heusden, gedateert 4 September 1712 gesien worden,

Het vijfde is insgelijks maar een strookie off klein stuckie daar naast aan en mede aan Depok gelegen, sijnde breed en diep soo als bij het kaartje van den landmeter Cornelis van Heusden ged. 12 October 1713 komt te blijken hetweleke volgens onderhands coop brief van den 5e Aug. 1713 van balisen capie oessien mede voor de somma van vijftig rds gekogt hebbe, maar nog geen

pada tanggal 18 Mei tahun 1696.

Tanah jang katiga: Caranganjer ijaitoe lebihnja dari itoe tanah jang koe soedah kasi sapotong [let. B] pada Catharina dari Betawi jang terseboet diatas [kaart 8 Juli 1712] dan soerat pemberian 4 Aug. 1712; maka tanah itoe dimana sekarang tijada ada lagi pohon-pohon kajo dan jang pembeliannja tijada lebih dari seratoes ringgit koe rasa bergoena sekali akan melindoengkan tanah-tanah Mampang dan Depok.

Kaämpat maka akoe poesakan boedak-boedakkoe mardaheka sapotong tanah ketjil di sabelah timoer soengei besar dari nageri Depok jang koe soedah dapat beli dari orang tjina Tio Tiong Ko menoeroet soerat pembelian tanggal 5 December 1712 dengan harga lima poeloeh ringgit, maka pandjangnja dan lebarnja tanah itoe boleh dilihat didalam kaart jang terboewat oleh landmeter Cornelis van Heusden tanggal 4 September 1712.

Jang kalima ijaitoe djoega sapotong tanah ketjil disabelahnja tanah jang bahroe terseboet, lebarnja dan pandjangnja seperti di njatakan didalam kaartnja landmeter Cornelis van Heusden tanggal 12 October 1713 dan jang akoe soedah dapat beli, menoeroet soerat pembelian di bawa tangan [onderhands] tanggal 5 Aug. 1713, dari kaptein Bali Oessien dengan harga lima poeloeh ringgit; tetapi

opdragt van kan krijgen voor dat het proces tusschen gem. cap. Oessien en den Chinees Gou koko over haar naast aan een gelege landen getermineert is, vermits de overschrijving op de naam van meergemelte cap. Oessien dan eerst sal kunnen geschieden, desetwee laaste perceeltjes dienen mede niet anders als tot beveyling van de negorije op Depok, aan de overkant van de groote rivier, daar andersins mijn volk door quade menschen seer souden kunnen geincommodeerd en gequelt werden, welke vijff perceelen lands mij te samen niet meer gekost hebbende als 700 rds bij voorm. mijn vrijgegeve lijffeygene benevens haar nakomelingen ten eeuwige daage, offte voor altijt gemeen beseeten ende gebruyke sullen werden sonder dat sij te samen offte imand van haar in 't besönder het gem. land off ruyme landschap op cenigerhande wijze sullen mogen verkopen, vervreemden, verpanden offte haar regt die naangaande aan een ander buyten haar cederen als 't eenmaal tegen mijne uysterste wille en intentie strijdende, die is om daar een fraaie christen bevolkinge mettertijt van te doen groeyen en aan, gemerkt dat het konde gebeuren, offte noodig geoordeelt wierden, dat van gem. landerijen een overschrijvinge in 't generaal in voegen voorsz. op de naam van gem. mijn vrijgegeve lijffeygene soudemoe ten geschieden, soo sal in soodanige geval des Heeren gerechtigheyt en de vedere onkosten door mijn zoon en erfgenaam Anthony Chastelein betaalt en gedragen werden.

soerat-soerat akan menetapkan pembelian ini belum bisa di bikin, sebelumnja poetoesan perkara antara kaptein Oessien dan orang Tjina Gou Koko dari hal tanah-tanahnja marika itoe, jang dekat disitoe; maka doewa-doewa tanah ketjil jang bahroe terseboet tijada digoenakan boewat lain apa-apa, melainkan boewat lindongan nageri Depok di sebrang kali besar, sopaja kaoemkoe djangan diganggoe oleh orang-orang djahat; maka lima-lima tanah itoe jang akoe soedah beli dengan harga tijada lebih dari 700 ringgit, akan di poenjai dan di pakai oleh boedak boedakkoe mardaheka jang terseboet diatas beserta dengan toeroen-tamoeroennja sampai selama lamanja; maka marika itoe, baik sama-sama, baik satoe persatoe tijada sekali-sekali boleh djoewal, beri pada orang lain dan gade' tanah-tanah itoe dan lagi tijada boleh mamindakan haknja pada lain orang di loewar marika itoe, sebab perboewatan-perboewatan jang demikian itoelah melanggar kahendakkoe, dan kehendakkoe ijaitoe sopaja atas tanah-tanah itoe timboel soewatoe perhimpoenan masehi jang indah; dan djikalau ada perloe akan di bikin soerat-soerat boewat ganti namanja jang mempoenjai tanah-tanah itoe ijaitoe dengan nama boedak-boedakkoe mardaheka, maka onkos-onkosnja samoewa nanti di pikoel oleh anakkoew Anthony Chastelein.

Nog soo verklaare ik testateur bij deesen aan mijn selven behouden off gereserveert te hebben, de faculteyt ende het vermogen om bijmonde met getuygen offte wel bij een aparte memorie te vermaken ende bespreken soodanige legaten en gedagtenissen als ik na desen te raden werden endè goevinden sal, en dat soo wel van off uyt de vaste en tilbare goederen uyt menbleer, juweelen, rariteyten, etcaetara, begerende dat sulk van soodanige kragt en waarde sal gehouden werden; als 't hierrinne van woord tot woord geinforeert werde voornamentlijk aangaande dedispositie over mijn lijffeygenen (daar door den tijt somwijlen veranderinge inkomen voor te vallen) en sommige mij in middens ongenoegen souden kunnen geven zoo begeerde egter dat sulk mede volkomen stand houden en als mijn uysterste wille sal opgevolgt en nagekomen moeten werden.

Ook soo hebbe ik in opmerkinge genomen dat voor gem. mijne vrijgegeve lijffeygene sooten eerste geen rijst sullen hebben 't welck haar in den beginne soude kunnen verlegen maaken, derhalve soo maake ende legateere nog aan de voorm. mijne vrijgegevene lijffeygene, die sig volgens mijn begeerte op Depok en Mampang ter stede sullen stellen, al die padie die tertijde van mijn overlijden op Depok sal in weesen bevonden worden om onder haar hoofft voor hoofft (de kinderen onder de tien jaren twee voor een groot mensch gerekent) te verdeelen;

Lagi poela koe menjatakan bersama-sama ini bahwa akoe tinggal memegang hak atau koewasa akan membitjarakan lagi dengan lidah pakai saksi-saksi atau dengan toelisan jang lain beberapa pemberijan dan peringatan jang koe hendak membehagi lagi dari pada harta bendakoe jang bolih dan jang tijada bolih terangkat, pekakas-pekakas roemah, permata-permata, dan barang-barang jang adjaib dan lain-lainnja; maka koe ingin sopaja apa jang nanti di katakan dan di atoerkan lagi akan di terima dan dilakoekan betoel-betoel sama djoega seperti wasiatkoe, pertama-pertama dari hal boedak-boedakkoe, sebab bolih djadi ada perobahan lagi, dan beberapa orang dari boedak-boedak itoe samantara bolih menimboelkan marah akan dakoe.

Maka akoe boewat fikiran djoega bahoewa orang-orangkoe bermoela-moela boleh dapet kasoekaran dari sebab kakoerangan beras atau padi, dari itoe akoe beri pada marika itoe jang menoeroet kahendakkoe tinggal di Depok dan di Mampang samoewa padi jang ada di Depok pada waktoe akoe meninggal doenia; maka padie itoelah nanti dibahagi rata antara marika itoe (anak-anak di bawa oemoer sapoeloeh tahon di hitoeng doewa sama seperti satoe orang jang soedah besar).

En dewijle mijn soon Anthony Chastelein jaarlijx tot zijn suyker molens op noordwijk een goede quantiteyt brandhout van noden heeft, soo sal die alleen geduurende zijn leven offte soo lange als de landen van Seringsing en noordwijk off weltevree in eygendom komt te behouden en langer niet in het oude en jonge bosch over offte aan de westzijde van de crocot op dit aan mijn slaven gelegateerde land staande brandhout (maar geen bamboesen, omdat die daar weynig sijn en met moeyte tot gerief van mijn volk selffe daar hebbe moeten laten planten) voor sijne suykermolens daar mogen laten kappen en dienvolgens het selve ook nare beneden van 't gem. land mogen laten affvaren, dog met 't andere bosch, staande beoosten en tusschen de crocot tot aan de groote rivier sal mijn soon Anthony Chastelein in 't minste niet mede mogen bemoeyen offte eenige pretentie ap maaken maar het selve geheel aan mijn volck tot haar nodig gerijff moeten verblijven, sonder dat ook mijne vrijgegevene lijffeygenen, offte ymaut van haar nakomelingen daarvan in eeniger maniere sullen mogen disteeren offte licentie geven. om daaruyt brandhout voor de suyker molens etc. te kappen; maar mijne vrijgegevene lijffeygenen yder van haar voor zijn leven daarvan het vruchtgebruik hebbende soo zijn sij niet bevoegt daaromtrent iets tot nadeel van gemelte haar nakomelingen te doen en mogen geen oorsake wesen, dat deselve daarna daar aan gebrek soude moe-

Maka lagi koe ingat jang anak-koe Anthony Chastelein maoe pakai banjak kajoe bakar boewat penggilingan teboe-nja di Noordwijk, maka dari itoe akoe beri idzin padanja, selamanja ija hidoep dan selamanja ija masih mempoenjai tanah Seringsing dan tanah Noordwijk, akan soeroeh potong dan ambil kajoe bakar di tanah-tanah jang koe soedah beri pada boedak-boedak-koe, ijaitoe dari hoetan toewa dan hoetan bahroe di sabelah barat soengei Karoekoet; tetapi bamboe ija tijada boleh ambil, sebab bamboe disana sedikit dan dengan banjak soesah koe soedah soeroeh tanam akan goenanja orang-orang koe. Maka hoetan jang lain jang di sabelah timoer soengei Karoekoet sampai ka soengei besar anak-koe Anthony Chastelein tijada boleh ganggoe, sebab hoetan itoe misti tinggal akan goenanja boedak-boedak koe mardaheka, dan djoega mardika itoe dan toeroen-temoeroennja tijada sekali-sekali boleh potong atau memberi idzin akan potong kajoe dari hoetan itoe boewat penggilingan teboe atau lain-lainnja, tetapi boedak-boedakoe mardaheka satoe per satoe nanti pakai, saemoer hidoepnja, kajoe dari hoetan itoe, akan goena sendirinja, dan marka itoe tijada boleh bikin soewatoe apa djoega jang boleh djadi meroesakkan hoetan itoe dan kasoekaran boewat toeroen temoeroennja; dari

ten lijdende seer om soude verlegen sijn en daarom soo sul-lende daarinne ook geen gagas mogen maken offte laten maken. Ende om nu te komen tot de saak ten principalen soo verklaare tot mijn eenige en universele erffgenaam te nomineeren ende te institueeren, gelijk ik doe bij deesen, mijn eenige soon Anthony Chastelein, koopman in dienst der E. Comp. in alle mijne verdere goederen, soo roerende als onroerende, present ende toekomstende waar die gelegen en van wie die gokomen mogte wesen, om daarmede te mogen handelen na sijn welgevallen.

Secludeerende off uytsluytende expresselijk bij deesen (behoudens haar Eerws respect) de heeren weesmeesteren deeser stad en alle andere hoe groot van magt en hoog van aansien deselve ook mogen weesen over sulx geensints wil offte begeerte dat ymand sij wie het ook soude mogen wesen, hun daarmede sullen hebben te moeyen en dat niettegenstaande eenige contrarie, plac-caten, statuten, weeskamer-ordonnantien, beschreven regten, wetten etc. die ik testateur voor soo verre mij aangaande bij desen ben derogeerende en te niet doende.

Tot axecuteurs over mijne te goed hebbende gagie versoekte eerbiedig de Erw. heeren bewindhebber van de Oost. indische Comp. in 't vaderland.

Alle 't welke voorschreven staat verklare ik onderget. testateur te weesen mijn testament

itoe didalam hoetan itoe djoega tijada boleh di bikin tipar.

Kemoedian dari pada itoe maka akoe menerangkan lagi jang bersama-sama ini akoe mengangkat anak-koe toenggal Anthony Chastelein, Soedagar kompeni Wolanda, djadi waritskoe betoel, ijaitoe jang mewaritsi samoewanja harta bandakoe jang lain-lain baik jang boleh terangkat baik jang tijada boleh terangkat, dimana djoega adanja dan dari mana djoega datangnya, dan akoe memberi koewasa kapadanja akan berboewat dengan barang-barang itoe menoeroet kahendak hatinja.

Dengan sengadja akoe meng-tjoewalikan toewan-toewan weesmeesteren di kota ini dan toewan-toewan lain bagaimana tinggi dan besar peri adanja dan koewasanja, sebab koe ta' maoe jang dari pada hal ini barang sijapa pon nanti menjoesahkan toewan-toewan itoe maskipoen beberapa soerat oendang-oendang dari weeskamer dan soerat lain-lain dari pada halkoe bersama-bersama ini di pertijadkan atau di hapoeskan.

Akan menerima gadjikoe jang patoet mendapat lagi koe memberi koewasa dengan hormat kepada Toewan-toewan jang megang perintah di kompeni Wolanda.

Maka samoewanja jang tersoerat di atas ini itoelah wasijat-koe, kahendak dan pesan pesanankoe

laatste off uysterste wille, meeninge en begeerte om na mijn overlijden in allen delen opregt en punctueel nagekomen en agtervolgt te werden 't sij dan als testament, codicille, gifte uyt saake des doods offte eenige andere uysterste wille soo als het best naa regten sal konnen off mogen bestaan, verzoekende daaromtrent schoon 't een off ander mogte weesen geomitteert te mogen genieten het uysterste beneficie ende tot dien einde imploreerende het nobili officie ende hulpe van alle regten ende heeren regteren.

Aldus gedaan op huyden den 13 Maart a^o 1712.

CORNELIS CHASTELEIN.

jang sekaliannja haros dilakoekan dengan sepatoetnja sahabisnja akoe meninggal doenia ini, dan djikalau ada jang kesalahan atau kaloepaan, maka koe harap itoe-poen akan di benarkan; dari itoe akoe minta pertoloengan orang besar dan bangsawan dan hakim hakim jang benar adanja.

Termaktoeb pada hari 13 Maart tahun 1714.

CORNELIS CHASTELEIN.

Nader dispositie over mijn lijffeygenen, benevens haar samenwoning, Regeringe, ende gebruyk der aan haar gelegateerde landen op Depok.

Uyt kragt van de reservatie in mijn jongst dubbelte besloten testamenten van 13 Maart 1714 vervat, nadat bij desen de vrijgeving van mijn lijffeygene daarinne geschiet als nog confineere, soo hebbe nu nog goed gevonden aan sommige der haare als aan andere, eenige kleine legaten te bespreken en daar benevens op approbatie van de hooge regeringe ook verders te verklaren wie als hoofft over haar en hoedanig haar onder den anderen daaromtrent gedragen sullen begerende dat het selve van soodanigen waarde sal moeten werden gehouden, als off dat in gemelte mijn jongste gemaakte testamenten geïnformeert staande, ende dien volgende met haar hoog Eerws believen ook als soodanigs sal moeten opgevolgt werden.

Eerstelijk soo legateere ik aan mijne voorlang vrijgegevene slavinnen maria van macasser, wed. van den borger roeland van Ommeren, een somma van vijftig rds contant, item aan mantiang van balij en rosetta van Batavia, die ik mede reeds vrijgegeven hebbe, te samen een gelijke somma van vijftig rds als mede neetje van Sourabaya, insgelijks een van mijn vrijgegevene slavinne, de somma van vijff en twintig rds, mitsgs

Hoeboengan-nja soerat wasijat atau pesan-pesanan bagi boedak-boedakkoe, ijaitoe begimana marikaitoe haroes tinggal bersamasama dan dari hal Pemerintah atas orang-orang itoe dan akan mempergoenakan tanah-tanah jang soedah di beri padanja di Depok.

Menoeroet boenjinja soerat wasijat koe tanggal 13 Maart 1714 dimanakoe bilang akan membijarkan lagi beberapa pemberian, sahabisnja boedak-boedakkoe di mardahekakan, maka sekarang ini koe hendak menjatakan beberapa pemberian ketjil-ketjil itoe bagi beberapa orang-orang dari antara marika itoe dandjoega bagi orang-orang lain; dan lagi hendaklah koe menerangkan, dengan menaroh harap jang ini di terima baik oleh Pemerintah jang maha tinggi, siapa akan djadi kepala atas marika itoe dan begimana perboewatan atau perdjalanan marika itoe jang haroes dilakoekan olehnja, maka koe ingin soepaja ini samoewa nanti diterima dan ditoeroet sama djoega seperti itoe terseboet di dalem soerat wasijat koe jang bahroe itoe adanja.

Sebermoela maka koe beri pada boedakkoe mardaheka Maria dari Makasar, djandanja Roeland van Ommeren oewang kontant banjaknja lima poeloeh ringgit, pada Mantiang dari Bali dan Rosetta dari Betawi, jang djoega soedah mardaheka, bersama-sama, lima poeloeh ringgit, dan lagi pada Neetje dari Soerabaja, jang djoega soedah mardaheka doewa poeloeh lima ringgit, berikoet lagi pada bapa Kadir, orang

aan bapa cadir vrij balyer ende sijn wijff boequian van balij, dat ook een van mijn vrijgegevene slavinne is, als vooren vijff en twintig rds, ende aan masjoelang mijn welbevonde docteresse, de somma van vijftig rds.

Item aan Corys van Macasser, baas timmerman, en sijn vrouw ausjonna van macasser sooschenke of legateere ik als vooren de somma van vijftig rds ende aan gem. Corys daar benevens een kist en verdere timmermans gereetschappen, na zijn sin te nemen uyt degene die op mijn overlijden 't sij op Noordwijk off elders in weesen zullen bevonden werden, aan hem voorst defereerende de overige ditos te verdeelen aan de andere timmerlieden: dirk Hendrik, Carel, Singi, Salomon, Elias Soedira, Galie en Augustijn, welke laatste ik mede voornemens ben, om te laten christen werden, ende de draayers gereets. tot de ambagt behoorende, bespreeke in maniere als vooren aan Salomon van balij voormelt.

Aan meergem, Corys van macasser soo bepreeke nog mijn kleinste gompel met zijn toebehooren, jegenwoordig op Noordwijk in de stal berustende, mits dat het buyten sijn kinderen, nog mijn wijgegevene christen volck noyt sal mogen vervreemt werden.

Nog legateere ik aan de volgende mijne vrijgeveve lijffeygene, namentlijk aan antonetta van baly vijftig rds, aan maria van baly vijff en twintig rds ende aan jarong en ariaantje van baly insgelijk vijff en twintig rds.

Bali preman dan bininja Boequian dari Bali, ijaini djoega boedak jang soedah di mardahekakan, doewa poeloeh lima ringgit, dan pada Mosjoelang, doekoen-koe jang baik, lima poeloeh ringgit.

Berikoet lagi, koe beri pada Corys dari Makasar, baas toekang kajoe, dan istrinja Ausjonna dari Makasar oewang banjaknja lima poeloeh ringgit dan pada Corys itoe lagi satoe peti dengan prabot-prabot toekang kajoe, jang ija boleh pilih dari segala prabot-prabot itoe jang terdapat di Noordwijk dan di tempat lain, pada waktoe akoe meninggal doenia, dan akoe koewasakan Corys itoe akan membehagi prabot-prabot itoepon pada toekang-toekang kajoe jang lain ijaitoe: Dirk Hendrik, Carel, Singi, Salomon, Elias Soedera, Galie dan Augustijn, ini oraug koe hendak djadikan orang kristen, dan pada Salomon jang erseboet akoe beri prabot-prabot boewat memboeboet.

Maka pada Corys dari Makasar jang soedah sering terseboet, koe beri lagi satoe perangkat gamelan ketjil jang sekarang terdapat di kandang koeda di Noordwijk, tetapi gamelan itoepon tijada boleh didjoewal atau diberikan pada orang lain, melainkan pada anak²nja atau pada orang² kristenkoe.

Berikoetkoe beri pada boedak² koe mardaheka jang terseboet di bawa ini ijattee: Antonetta dari Bali lima poeloeh ringgit, Maria dari Bali doewa poeloeh lima ringgit dan Jarong dan Ariaantje dari Bali doewa poeloeh lima ringgit.

Alexander van balij sal mijn soon en erffgen. Anthony Chastelein den tijt van vijff jaren als mandoor op Noordwijk op weltevrete moeten dienen, ende wanneer gem. mijn soon hem daartoe nog langer mogte van nooden hebben, soo sal denselve die tijt nog 5 jaaren verlengen, mits gem. alexander alle jaaren betaalende een somma van twaalf rds boven de kost, dog soo meergem. mijn soon geen sin mogte hebben om hem in voegen als vooren van gem. alexanderte bedienen, soo sal denselve alsdan nevens mijne andere lijffeygene (als christen sijnde) mede ten eersten sijn vrijdom genieten.

Ook sal het aan de keuze staan van lucas portier op Noordwijk en sijn vrouw Clara, sijnde de ouders en affgeleevde luyden van veelgem. alexander, om voor de kost en kleederen bij mijn soon op Noordwijk te blijven wonen, off wel vrij sijnde, te volgen haar bey de dogter Susanna, die met Singi van baly getrouwt is.

Nog soo sullen op Noordwijk voorm. mijn soon Anthony Chastelein den tijt van 6 jaaren moeten dienen Jonathan met sijn vrouw magdalena, benevens sijn drie soonen Gebriel, Benjamin alle van baly en Jentines van Batavia, gomspeelders, welke tijt mijn soon mede nog 6 jaaren sal mogen verlangen, dog in dien gemelte Jonathan voor hem, sijn vrouw en sijn voorn. 3 soonen vier hondert rds (die hij rijkelijk heeft) aan mijn soon wil opbrengen, soo sal hij daardoor ten eersten sijn vrijdom mogen verlangen, maar hij nog sijn soonen Gabriel en

Maka Alexander dari Bali haroeslah tinggal lagi lima tahun djadi mandor sama anakkoed dan waritskoe Anthony Chastelein di Noordwijk dan sahabisnja itoe, djikalau anakkoed soeka, ija boleh pegang Alexander lima tahun lagi dan saban-saban tahun bajar doewa belas ringgit dan kasi makan pertjoema padanja, tetapi djikalau anakkoed tijada soeka pakai ija lagi, maka ija poen nanti di mardahekakan saperti koe poenja boedak-boedak christen jang lain.

Maka iboe bapanja Alexander ija itoe: Lucas Portier di Noordwijk dan bini-nja Clara, ini orang orang jang soedah toewa dan lemah, boleh tinggal sama anakkoed di Noordwijk dan dapat makan dan pakejan pertjoema, atau boelehi koet Susanna (anaknja?) jang soedah kawin dengan Singi dari Bali.

Maka jang haroes tinggal lagi 6 tahun sama anakkoed Anthony Chastelein di Noordwijk ijaitoe: Jonathan dengan ister-nja Magdalena beserta tiga anak-anaknja laki-laki Gabriel dan Benjamin dari Bali dan Jentines dari Batavia. toekang-toekang taboeh gamelan, dan itoe tempo 6 tahun anakkoed boleh tambah lagi 6 tahun; tetapi djikalau Jonathan soeka bajar ampat ratoes ringgit pada anakkoed (ija tentoe sampe mampoe boewat baijar itoe) maka ija nanti di mardahekakan; tetapi baik Jonathan, baik anak-anaknja Gabriel dan Benjamin

Benjamin sullen egter noyt onder mijn volck op de landeryen van Depok mogen wonen om verscheyde byzondere redenan dog voornamentlijk omdat het daar sekerlijk in der war soude gooyen en na niemant willen luysteren.

Insgelijx soo sullen mijn meergem. soon Anthony Chastelein mede op Noordwijk den tijt van 6 jaaren moeten dienen Josep van de Cust en Cassander van macsser nevens hare 4 kinderen bartel, Augustus, pieteren marcus, welke tijt mijn soon mede nog andere 6 jaaren sal mogen verlengen, behoudens haar vastgestelde vrijdom, en dat na mijn overliden haar boven de kost en kleederen jaarlijks tien rds sal moeten betaalen, dog haar dogter Juliana, die te trouwen staat met Johannes van Batavia, is onder dese temporeele dienstbaarheid niet begreepen, nog ook haar dogtertje anna die te samen haaren eersten na Depok metterwoon bij haar schoonouders sullen begeeuen. Welke gemelte personen en degeene daarover (ik) niet gedispeneert hebbe genoegsaam offte vooreerst volck genoeg voor de thuyt op Noordwijk sijn.

Ende op Seringsing soo sullen als vooren onvermindert haar besprooken vrijdom, de tijt van 6 jaaren als mandoor moeten dienen Salamat en sijn vrouw rebecca van macasser, haare kinderen Salomon en Samuel (sijnde reets aankomende jongelingen) mitsg. Elisabet, waaraan mijn soon boven de kost en kleederen jaarlijks 12 rds. sal moeten betaalen

tijada sakali-kali bolih tinggal di antara orang-orang koe di Depok, karena banjak-banjak sebabnja, pertama^o sebab marika itoe tentoe nanti membawa hoeroe hara di sana dan tijada nanti mendengarkan orang lain.

Begitoc djoega jang haroes tinggal berhamba sama anak koe Anthony Chastelein lagi 6 tahun lamanya Josep dari dan Cassander dari Makasar beserta dengan 4 anak-anaknja bernama Bartel, Augustus, Pieter dan Markus, maka tempo itoepoen boleh di tambah 5 tahun lagi oleh anak koe, djikalau marika itoe belom di mardahekaken, dan anak koe nanti bajar sapoeloeh ringgit satahon padanja dan kasi makan dan pakejan pertjoema; tetapi anaknja ijaitoe Juliana, jang maoe kawin dengan Johannes dari Betawi, tijada di kenakan perhambaan itoe, dan djoega anaknja Anna tijada; maka doewa-doewanja ini nanti pergi tinggal di Depok bersama-sama mertoe wanja. *Maka orang-orang jang soedah terseboet dan jang misti tinggal di Noordwijk beserta dengan orang-orang lain jang tijada di seboetkan, tjokoepelah boewat merawatin kebon disana.

Maka di Seringsing haroeslah tinggal lagi 6 tahun, kendati soedah di mardahekakan, mandor Salamat dan bininja Rebecca dari Makasar beserta anak-anaknja Salomon dan Samuel (anak anak jang moelai besar) dan lagi Elisabet; maka marika itoe dapat dari anak koe makan dan pakejan pertjoema dan lagi 12 ringgit seta hon dan tempo itoepoen boleh di

en insgelijx haar tijt nog 6 jaaren mogen verlengen. Zeena en sijn vrouw agnitje van baly sullen daarmede in maniere als vooren 6 jaaren moeten continueeren benevens nog 6 jaaren optie mits daarvoor van mijn soon Anthony Chastelein kost en kleederen en tien rds 't jaars genietende, met welcke twee familjas gesterkt met Jonis van baly, die van Depok als dan daar sal moeten komen wonen, en simon van baly die daar huyshoud sijnde, beyde ook sterke mannen, benevens de twee oude slaven Philip en francis, daar (ik) ntef over gedisponeerd hebbe, uytmakende te samen 6 manspersoonen en twee aankomende jongetjes het op Seringsing wel sal konnen gestelt werden.

Willem en Trijntje van Batavia neevens haar kinderen sullen Leonoravan baly, vrije christen vrouw den tijt van drie jaren moeten dienen. den eersten om haar volck op de gommen te leeren speelen, en daarna haar volkomen vrijdom, en alle andere voorregten op Depok genietende gelijk aan mijn andere volck beprooken hebbe.

Aan gemelte mijn volck in 't generaal oin op Depok als ook in weesen te blijven, en niet vreemt te mogen werden schenke ik tot eene gedagtenisse en gebruyk in haare nieuwe christen negorije twee gomspellen met haar toebehooren compleet sijnde jegenwoordig beyde daar in weesen, 't grootste in mijn woonhuys staande om niet als op feest off extra ordinary tijden ende het tweede in het kleene negorije bij

tambah lagi 6 tahun; Zeena dan bini-nja Agnitje dari Bali djoega misti tinggal di Seringsing lagi 6 tahun dan ada tambahan-nja lagi 6 tahun, djikalau anak koe Anthony Chastelein maoe kasi makan dan pakejan pertjoema dan sapoeloeh ringgit satahon; dan lagi Jonis dari Bali, jang sekarang di Depok misti tinggal di Seringsing bersama-bersama kadoewa familie jang terseboet tadi, maka bersama-sama Simon dari Bali jang memang soedah ada di Seringsing, ijaitoe doewa orang jang gagah, dan lagi doewa boedak-boedak lama: Philip dan Francis, sama sakali djadi 6 orang laki-laki dan doewa anak laki-laki moeda koe rasa tjokoep adanja boewat tanah Seringsing itoe.

Willem dan Trijntje dari Betawi dengan anak-anaknja misti tinggal lagi 3 tahun sama Leonora dari Bali, prampoewan kristen mardaheka; maka willem itoe akan mengadjar orang-orangnja Leonora menaboeh gamelan dan komedian dari pada itoe marika itoepoen di mardahekakan dan beroleh hak di Depok sama djoega saperti orang-orang koe disana.

Kapada orang-orang koe di Depok koe beri, boewat tanda mata dan akan di pakai di negeri kristen bahroe, doewa perangkat gamelan, jang misti tinggal di sitoe dan tijada boleh di djoewal atau di kasi pada orang lain; doewa doewa gamelan itoe ada disana, jang besar, di gedong-koe adanja, akan di pakai tempo-tempo djikalau ada festa dan lain-lainnja, dan jang lain, adanja di kampong sama Ringang, akan di pakai sa-

ringang ex^a om dagelijx off gestadig (gelijk geschiet) gebruykt te werden, waarvoor het opsigt ende bewaringe sullen hebben het hoofd en de successieve hoofden welke in der tijt over haar gesag sullen voeren, ende wanneer daar iets aan manqueert off ontstelt raakt soo sullen de kosten tot herstelling: gemeen van ider hoofd voor hoofd, dat dan heel weinig be- dragen zal moeten gecontribueert werden.

Al de geweeren, schilden ex^a die op Depok onder mijn volck in gemeen gebruyk en maar slegt off van weinig waarde sijn, sul- len se onder opsigt van 't hoofd off hoofdjes behouden, waar en boven aan ider van mijn vrijgeveve Christen mans slaven vereere een piek met silver beslagh, daartoe genomen sullen werden 18 stux lange pieken met roode stokken op Seringsing in 't huys leggende, 14 stux korte los liggende boven de voordeur binnen 't huys op Noordwijk en 4 stux met swarte off bruyne houten stokken, ins- gelijx boven de agterdeur aldaar, mitsg. 14 stux met roode stokken die in mijn wooning binnen 't casteel op de rakken in de ga- lerijen leggen, uytmakende te sa- men 60 stux en soo der te kort ofte degene die daar het minste mede kunnen omgaan.

En dewijl mijn voornemen is op Depok ter plaatse daar nude

hari-hari; maka gamelan-gamelan itoepoen misti di hoeroeskan dan di simpan baik-baik oleh kepala- kapala jang memegang perentah atas orang-orang koe, dan djikalau ada karoesakan, maka onkos- onkos akan membetoelkan nanti di pinta dari kabanjakan orang, djadi masing-masing tjoe ma ke- loewar sedikit oewang.

Maka sekalian bedil-bedil dan tameng-tameng jang sekarang di pakai oleh orang-orang koe di De- pok, itoelah tjada berapa harga- nya, marika itoe boleh pakai te- roes dibawa perantehnja kapala- kapala, dan lagi pada masing- masing boedak laki-laki kristen jang mardaheka koe beri satoe toembak dengan saroeng perak, maka toembak-toembak itoe nanti di ambil: 18 toembak-toembak pandjang gagang mera jang seka- rang di gedong di Seringsing; 14 toembak-toembak pendek, ada- nya di atas pintoe moeka di roe- mahkoe di Noordwijk, dan 4 toembak-toembak gagang itam, adanja di atas pintoe belakang di roemah itoe, dan lagi 14 toembak gagang mera, adanja di rak-rak dan di galery-galery roemahkoe di Casteel (Betawi); djadi sama sekali 60 toembak, dan djikalau itoe tjada tjoe koep akan di behagi pada masing-masing orang laki- laki, maka ta'oesah diberi pada orang jang soedah toewa dan pa- da orang jang tjada faham me- makai toembak.

Dimana lio koe hendak men- dirikan satoe kandang sapi jang

leem off pannen bakkerije staat een groote koestal op te rigten soo haast met dat valumineuse werk gedaan hebbe soo make en legateere (ik) aan meergen. mijn volck op Depok al de ossen, koebeesten itm^a groot en kleen die jegenwoordig op Seringsing loopen, sijnde de eerstgem. goed voor de ploeg behalven dat haar deselve door de Javanen soo ligt niet als de buffels sullen ont- stooen werden, kunnen mijn soon daar weederom een trouw beesten van noordwijk in plaats senden, vermits deselve daar te veel sijn, ende kost niet kunnen krijgen.

Insgelijx soo schencke haar al de buffels groot en kleen sonder onderscheyt van sexe, die op mijn overlijden op Depok sullen bevonden werden, benevens al de gereets. die tot den landbouw behooren om onder haar te ver- deelen, namentlijk ider man die daarmede kan omgaan, een paar ploegossen, ofte een paar buffels en die bey de verdeelingen te kort komen, sullen daarvoor uyt mijn boedel genieten vijftien rds contant, ende belangende de overige en kleene soort, die onder de koebeesten veele loepen, welke niet trekken willen off tot den landbouw gebruykt kunnen wer- den, van deselven mogen se, als die van Seringsing op Depok verplaatst sijn, nadat het getal groot is, maandelijx off om de veertien dagen een a twee slagten en 't vleesch onder malkanderen tot mondkost verdeelen soo als se daarom trent best sullen kunnen accordeeren behoudens dat geen van de gem. buffels, ossen en

besar dan sekarang soedah ham- pir djadi, maka dari itoe koe beri pada orang-orang koe di Depok samoewa sapi-sapi besar dan ke- tjil jang sekarang di Seringsing adanja, maka sapi djantan itoe baik di pakai boewat meloekoe dan lagi binatang-binatang itoe tjada begitoe gampang di tjoe ri oleh orang-orang djawa seperti kerbau; maka akan di pakai di Seringsing anak koe boleh ambil lagi sapi-sapi dari Noordwijk, sebab disana ada kabanjakan sapi, jang soesah dapat makanannja.

Begitoe djoega koe beri pada marika itoe samoewa kerbau- kerbau, besar dan ketjil, jang ter- dapat di Depok pada waktoe akoe meninggal doenia, dan lagi seka- lian pekakas boewat tanam me- nanam akan di behagi-behagi an- taranja, ijaitoe pada masing-ma- sing orang laki-laki, jang bisa pa- kai, sapsang sapi djantan boewat meloekoe atau sapsang kerbau, dan djikalau binatang-binatang itoe tjada tjoe koep, maka sasa- orang jang tjada kadapatan sapi atau kerbau nanti terima dari akoe poenja boedel lima belas ringgit, dan sapi-sapi itoe jang tjada bisa djadi besar dan tjada boleh dipakai boewat menarik atau meloekoe, djikalau soedah banjak, marika itoe boleh potong saboelan atau ampat-belas hari sakali, satoe atau doewa, dan dagingnja di behagi-behagi anta- ranja akan di makan; maka sapi- sapi, kerbau-kerbau dan lagi lain- lain binatang besar jang berkaki ampat tjada boleh sekali-sekali di

koebeesten off viervoetige groote dieren in eeniger maniere 't sij bij verkoop off over schult van het bij haar gelegateerde land sullen mogen vervoert offte vervreemt werden, dewijle soodanige ontblootinge grootelijks tot veragtering van de landbouw en mijn goede intentie soude strekken en deselve mettertijt seer benadeelen en doen vervallen.

Het bewaken en wijden der buffels en ossen is een saak van de meeste aangelegenheit opdat de doortrapte dieftagtige Javaanen haar die niet ontsteelen waar omtrentik oordeele en haar recommandeere het sequirste te weesen, dat se de geheele trouw bijeen laten uytgaan en met beurten malkanderen verwisselen om daar op te passen en op deselve wijze bij nagt die ook bewaken dog daartoe geen van haar slaafjes te gebruyken, vermits die door de listige en vleyende javaanen ligt bepraat en vervoert soude kunnen werden.

Aan jarong van baly, Corijs van Macasser, Gabriel en Jan van baly, Daniel en Alexander van Macasser, mitsg. Singi en Lambert van baly, vereere (ik) ider een paard t' haarer keuse, soo als hier gerangeert staan, uytdegeen die op Depok, Seringsing en Noordwijk losloopen.

Nog soo bespreeke (ik) aan voorgem. mijn vrygegeve volck al de cano's (prauwen) soo oud als nieuw, die op mijn overlijden in noordwijk off in het vaarwater sullen bevonden werden, alsoo sij die noodig van doen hebben, uytgesondert de allergrootste, die

djoewal atau di bawa ka tempat lain, sebab oleh perboewatan-perboewatan jang demikian binatang-binatang itoe djadi koerang dan boleh djadi habis, sahingga pakerdjaan tanam mananam tijada bisa madjoe dan djadi keroegian dan keroesakan, jang boekannja kahendakkoe itoe adanja.

Maka hal mendjaga atau mengobalakan kerbau dan sapi itoelah satoe perkara jang soenggoeh-soenggoeh haroes di perhatikan, sopaja binatang-binatang itoe djangan ditjoeri orang, dan perasaankoe baik dan bergoena sekali jang binatang-binatang itoe di tinggalkan berkawan dan didjaga, baik sijang baik malam, berganti, djangan oleh boedak-boedak ketjil, jang gampang boleh diperdajakan dan di bawa oleh orang-orang djawa, jang pcnoeh tipoe daia.

Kapada Jarong dari Bali, Corys dari Makasar. Gabriel dan Jan dari Bali, Daniel dan Alexander dan lagi pada Singi dan Lambert dari Bali koe beri masing-masing saekor koeda, jang marika itoe boleh pilih dari binatang-binatang itoe jang terdapat di Depok, Seringsing dan Noordwijk.

Berikoet lagi maka koe beri pada boedak-boedakkoe mardaheka, ija itoe pada orang-orang jang bisa memakai itoe, samoewa perahoe-perahoe, baik toewa baik baharoe, jang pada waktoe akoe meninggal doenia terdapat di Noordwijk dan disoengei, katjoe-

men soo hoog tot aan Depok niet gebruyken kan en tot gerieff voor mijn soon, om sijn goed na Seringsing mede te kunnen voeren, niet t'onpas sal komen.

Voorts verklaare. ik dat al hetgeen bij mijn leeven aan mijn lijffeigene gaschonken en gegeven hebbe bestaande principaal aan sommige in kleene slaafjes, snaphaanen, spatten, pieken houwers, krissen en schilden, sij sonder dispuyt off tegenspreken hetselve ook in vollen eygendom sullen blijven behouden, sijnde 't een en ander een ider onder haar genoogsaam bekend ende dewijle de slaafjes niet anders aan haar geschonken hebbe als onder conditie, dat, man en vrouw overleden weesende deselve als dan vrij sullen sijn, soo als de briefjes daarvan aan haar verleent komen uytte wijsen, soo sal daarop gelet en in der tijt besorgt moeten werden, dat hetselve ook sijn behoorlijk effect sorteeren, als wanneer sij haar weldragende, in het bewoonen en vrugt gebruyk op meergem. land van Depok ook sullen mogen continueeren, en aan de voorm. besprooken voerregten van mijn lijffeygenen mogen participeren voornamentlijk de sulke die reets christen oft genegen sijn het elve te werden, haar alle serieus recommanderende de gem. haar geschonkene slaafjes op de gevoegelijkste wijze en sooveel mogelijk tot het Christendom over te brengen, sijnde verders mijn meeninge wemens hetgene dat aan man en Vrouw te samen hebbe gemaakt, ingevalle ondertusschen een van

wali perahoe jang paling besar, jang tijada boleh dipakai sampai ka Depok dan jang tentoe bergoena boewat anakoe akan bawa barang-barangnja ka Seringsing.

Maka segala sasoe watoe jang akoe soedah kasi pada boedak-boedakkoe salagi akoe hidoep ija itoe: boedak-boedak ketjil, bedil-bedil, soempitan-soempitan, toembak-toembak, keris-keris dan tameng-tameng tinggal di poenjai olehnja tijada dengan sangkoetan satoe apa, seperti masing-masing dari marika itoe djoega tahoe; dan boedak-boedak ketjil itoe memang di kasi dengan perdjandjian akan di mardahekakan djikalau laki dan bini, kepada sijapa boedak-boedak ketjil itoe di berikan, soedah meninggal doenia, seperti di njatakan didalam soerat-soerat koe dari hal pemberian boedak-boedak ketjil itoe, maka kahendakkoe itoelah sopaja maksoednja soerat-soerat itoepon nanti di toeroet betoel-betoel dan djikalau boedak-boedak itoepon berlakoe baik maka dija orang boleh tinggal bersama-sama orang-orang koe di Depok dan beroleh hak sama djoega jang lain-lain disitoe, ijaitoe dija orang sahadja jang soedah djadi orang kristen atau soeka di djadikan orang kristen, dan koe pesan betoel-betoel sopaja boedak-boedak itoe saboleh boleh dengan-sepatoetnja di djadikan kristen; dan lebih djaoeh maka koe menerangkan-perasaankoe ija itoe barang apa djoega jang soedah di kasih pada laki dan bini, djikalau satoe dari kadewa itoe meninggal doenia, itoepon nanti dipoenjai oleh laki

beyde mogte overleden wesen, de langstlevende alsdan hetselve geheel genieten sal, dog niet de kinderen nog de kindskinderen ex^a die selfs dan handen mogen uytsteeken en daaronder niet en rekenen.

Het slaapgoed, porcelijne, bottelarije en combuys gereets. ex^a tot mijn gebruyk op Depok berustende, sall onder het hoofd offte imand anders van haar die daartoe bequaan is, moeten blijven tot gerijff voor mijn soon en aangenomen dogter Maria Chastelein en andere luyden van fatsoen, wanneer die daar somwijlen mogen komen.

Onder het vrugt gebruyk ende wooninge op gemelt land Depok sijn niet begreepen: Leendert en sijn wijff Elisabet van Baly, nog. te haar dogter Catje van Batavia, voormaals door mij vrijgegeven, nog ook niet Otto van Macasser, vermits om goede reden haar daar niet dienstig oordeele en sijn bequaam soude weesen om alles tegen den anderen op te rokken, dierhalve is mijn ernstige begeerte dat se daarvan daan sullen moeten blijven, en niet getoelereerd mogen werden.

De gebouwen, die op Depok reets voltoyt sijn, bestaan in 11 pedakken in de hoofft negorije, benevens nog 6 andere in 't negorijte dat op sij daaraan vast is, te samen 21 wooninge alle met pannen gedekt uytmakende in yder van dewelcke gemakkelijk twee huyshoudens en dienvolgende 42 kunnen geplaatst werden, nog soo sijnder al 3 diergelijke pe-

atau bini jang masi hidoep, boekan oleh anak-anak atau tjoetjoe-tjoetjoe jang boleh bekerdja atau mentjahari reseki-nja sendiri.

Maka segala prabot-prabot tempat tidoer, mangkok piring, prabotan dapoer dan lain-lainnja, jang akoe biasa pakai di Depok dan di sana adanja, nanti di simpan oleh orang jang djadi kapala atau jang bisa merawati itoe, akan dipakai oleh anak-koe Anthony Chastelein dan anak angkat-koe Maria Chastelein dan tamoe-tamoe, orang-orang baik, jang kadang-kadang datang di Depok.

Maka jang tijada boleh tinggal di Depok dan tijada boleh dapat behagian satoe apa di sana ija-itoe: Leendert dan istrinja Elisabet dari Bali dan anaknja Catje dari Betawi, jang dahoeloe soedah di mardahekakan, dan Otto dari Makasar djoega tijada boleh, sebab koe takoet jang marika itoe nanti mendjadikan hoeroe hara; dari itoe akoe pesan betoel-betoel sopaja dijaorang djangan ka Depok dan djangan diterima disana.

Sekarang di Depok soedah berdiri 11 roemah-roemah petak ija itoe di iboe negeri, dan lagi 6 roemah-roemah petak di negeri ketjil dekat di sitoe, sama sekali djadi 21 roemah, samoewa beratap genteng, dan satoe-satoenja tjoekoep boewat doewa isi roemah, sahingga 42 isi roemah lantas boleh masoek; ada lagi 3 roemah-roemah petak boewat

dakken in 't negorijte voor Corys, aan 't einde van de valije bij het spruytje, gedekt en met de resteerende 5 sijnde sterk doende, wanneer mampang, alwaar (ik) 12 pedakken geprojecteert hebbe, onder de mandoor Gabriel van baly, nog maar sal manqueeren omtrent welckers op bouw (in dien mij God soo lange niet gelieve te laten leven om sulx te voltoyen) alle mijne vrijgegeven slaven speciaal de timmerlieden, malkandezen eenparig sullen moeten helpen, en dewijle voor de stijlen en veele andere benooidigheden gelijk mede tot het bakken der pannen om deselve te dekken, ook nog eenige kosten van nooden sijn, soo sal mijn veelgem. soon en erffgenaam Anthony Chastelein daartoe aan voorn. hoofft jorong van baly en Corys van macasser moeten ter hand stellen twee hondert rds in nieuwe payment, dog de gebouwen op Mampang voor mijn overlijden opgeregt en met pannen gelijk de andere gedekt weesende, soo sal die somma aan haar niet affgegeven werden, vermits hetselve daar door dan komt te vervallen, ende ingevalle eene offte meer van haar gebouwen mogt komen aff te branden, soo sullen ingelijks alle mijn gemelte vrijgegeve lijffeygenen gesamentlijk deselve wederom moeten helpen opbouwen of herstellen en bovendien soodanige ongelukkige soo lange van padi moeten voorzien off onderhouden tot dat se wederom in staat geraakt sijn om te kunnen bestaan, alle welcke wooninge voor gem. mijn vrijgegeve

Corys di lebak dekat kali ketjil dan dengan 5 jang lain itoelah tjoekoep; tinggal sekarang boewat di Mampang, di mana koe hendak mendirikan 12 roemah-roemah petak di bawa prentahnja mandor Gabriel dari Bali; dan (djikalau Toehan Allah tijada memandjangkan oemoerkoe sampai roemah-roemah itoe djadi) samoewa boedak-boedakkoe mardaheka, ijaitoe toekang-toekang kajoe, nanti bantoe bekerdja bikin roemah-roemah itoe; maka boewat tijangnja dan lain-lain dan djoega boewat bikin genteng-nja tentoe misti keloewar oewang lagi; dari itoe anak-koe Anthony Chastelein nanti kasi pada Jarong dari Bali dan Corys dari Makasar boewat onkos-onkos itoe doewa ratoes ringgit, tetapi djikalau roemah-roemah itoe di Mampang soedah berdiri dan di atapkan genteng, sebelumnja akoe meninggal doenia, maka oewang itoe poen ta'oesah di keloewarkan oleh anak-koe; maka djikalau roemah-roemah kena kabakaran, maka sekalian boedak-boedak mardaheka hendak hantoe mendirikan atau bikin betoel roemah-roemah itoe dan menoeloeng orang-orang jang ketjilakaan itoe dengan padi sampai dija orang bisa mentjahari resiko-nja sendiri lagi; maka samoewa roemah-roemah itoe nanti di behagi behagi oleh kapala negeri ijaitoe Jarong dan 7 penoeloeng-penoeloengnja, jang nanti diseboet dibawa ini; dan kampong-kampong itoe tijada berdjaoh satoe pada lain, sehingga, djikalau ada behaja, orang-orang gam-

lijffeygenen genoeg sijn om haar in te komen behoeften tot dat de andere mede gedaan sijne ende door het na te noemene hoofd Jarong, met 7 raaden off bijsitters onder haar iders genegentheyt soo veel mogelijk sullen verdeelt werden, leggende de genoemde dorpies off negorijtes soo na aan elkanderen dat se bij nood malkanderen beroepen secundeeren kunnen.

De lombongs benevens de buffels en paarde stallen ex^a sullen sij gemeen gebruyken na de verdeeling die het hoofd en zijn bijsitters daarover sullen maken, tot dat yder die daartoe mogte genegen weesen, daartoe een plaatsie voor sijn selve heeft opgeregt.

Nog soo versta ik dat geen gebouwen van Depok opgenomen offte gesloopt na eenige andere plaatsen op 't land gebragt, maar wel aan malkanderen sullen overgedaan off verkogt werden, sulende degene die indertijt door verder uytbreiding sig op andere plaatsen ter neder willen stellen, daar dan ook nieuwe huysen moeten op segten om eenigsints voor te komen dat se niet twispeltuurig haar separeren en sig van de eene na de andere plaats begeben.

Alle diegene die van gem. mijn vrijgeveene christen slaven haar binnen den tijt van 2 off ten langsten 3 jaaren effective vast metter woon niet op het aan haar gelegateerde land van Depok en Mampang wille offte haar komen te begeben ende ter nederstellen, sullen daarna verliesen alle praero-

pang bolih toeloeng satoe sama lain.

Maka loemboeng-loemboeng, kandang kerbau dan kandang-kandang, koeda nanti di pakai oleh orang banjak, seperti nanti di behagai oleh kapala negeri dan Penoloeng-penoloengnja, sebelomnja masing-masing mempoe-njai loemboeng atau kandang sendiri.

Dan lagi akoe tijada maoe jang roemah-roemah di Depok di rombak dan di bawa ka tempat lain, hanja boleh di kasi atau di djoe-wal pada orang-orang di Depok djoega; maka orang-orang jang maoe tinggal di tempat-tempat lain atas tanah Depok, nanti bikin di sitoe roemah-roemah baharoe; djangan orang-orang sasoe-ka-soekanja sahadja maoe berpisa satoe dari jang lain dan pergi ka tempat-tempat lain.

Barang sijapa dari akoe poenjai boedak-boedak mardaheka jang dalam tempo 2 atau paling lamanja 3 tahun tijada maoe datang tinggal tetap di Depok dan Mampang, jang telah diberikan padanja, maka ija poen tijada boleh dapat lagi behagian satoe apa dari tanah-tanah itoe. Lagi akoe pesan

gative van hetselve en daár gantse geen deel meer aan hebben. Wijders soo recommandeere (ik) op het alder kragtigste meer gem. vrijgevee lijffeygenen offte haare kinderen exa met geen vreemde van buyten offte de stad en niet anders als onder malkanderen te trouwen, waartoe haar als sijnde van beyde sexe genoegsaam in getal geen stoffe sal manqueeren om soo veel mogelijk alle moeyelikheden voor te komen die anders soodanige nieuwelingen ligtelijk door den tijt onder haar soude veroorsaken ende geruster met malkanderen te kunnen leven.

Ende aangem. het seer noodzakelijk is, dat ondergem. mijn vrijgeveene slaven enige order gehouden werden opdat sij aldaar vijlig en in eenigheyt sooveel mogelijk als nutte en goede ingesetene vreedzaam haar met den landbouw mogen erneeren ende de goede voor quaatwillige of vreewillige niet mogte verdrukt en verbluft werden, om hetwelcke na mijn beste kennisse gemakkelijker te maken en te socieeren, soo sullen sij eerst haar hoofd negorije op Depok begripen onder het gasag offte als hoofd van den christen mandoor Jarong van baly, sijnde de oudste van mijn slaven en dewelcke door langdnurige ondervindinge, hebbe opgamelte te weesen van een vrij bilijken en opregten in borst daar veele bij mijn leven reets door gecommandeert sijn en onder gestaan hebben, benevens welcke gem. Jarong van baly als bijsitters off raadspersonen nomineert Louys

betoel-betoel: djangan boedak-boedak mardaheka, anak-anaknja dan toeroen tamoeroennja kawin dengan orang asing, hanja antara marika itoe sendiri, sebab antara marika itoe tijada koerang laki-laki dan perampoewan, dan orang-orang asing di belakangkali boleh mendjadikan banjak soesah.

Maka perloe sekali jang boedak boedak mardaheka terpegang oleh soewatoe peratoeran jang baik, sopaja marika itoe mendjadi orang² jang benar, tinggal berdamai satoe dengan lain dan bekerdja bersoenggoeh-soenggoeh pekerdjaan orang tani, dan lagi sopaja orang-orang jang baik tijada boleh di ganggoe atau di kaniaja oleh orang-orang jang djahat, maka dari itoe akoe mendjadikan kapala pemerintah dari boe negeri Depok mandor kristen Jarong dari Bali, ija itoelah jang paling toewa dari boedak-boedak dan jang soedah ketahoewan bahwa ija adalah saorang baik dan benar, dan lagi akoe mendjadikan anggota-anggota pemarentah jang akan doedoek bersama-sama Jarong dari Bali didalam madjelis pemerintah: Louys dari Makasar, toekang kajo, Gabriel dari Bali, mandor di Noordwijk, Jan dari Bali, mandor ketjil di Depok, Daniel dan Alexander dari Makasar dan djoega

van Macasser haar timmerman, Gabriel van baly, mandoor op noordwijk, Jan van baly onder mandoor op Depok, Daniel en Alexander van Macassar mijn eerste huysbesorgers, mitsg. Singy en Lambert van baly mede van mijn oudste en beste slaven dewelcke te samen bij meerderheyt van stemmen na vereysch van saaken met malkanderen overleggen advys alle domestiqui en andere gemeene geschillen, die onder haar ende mijn volck op Depok mogte komen voor te vallen ende niet 't ter kennisse van den regter ofte hooger magt moeten nog te behoeven gebragt te werden, op een publyqui plaats en na 's lands wijze in 't bijsijn van een ider in der minne der mogelijk bij arbitrage sullen afdoen ende de partijen tragten te bevredigen sonder verder beroep off vervolg, haar gasamentlijk op het alder ernstigste recommandeerende ende bevelende, soo ver het in mijn magt sij malkanderen in diervoegen vreed saam te verdragen en den anderen goedwillig te onderwerpen, daar sij haar vrij beter bij bevinden sullen als daarmede de officiers ofte de regtbancken in de stad te gaan moeylijk vallen en door quaatwillige proceduuren sleepende gehouden te werden, inmiddels dat onvermijdelijk haar huyshoudinge en plantagie in ryune souden loopen en daar en boven haar geld en tijt verspillen en verliesen moeten.

Sijnde mijn intentie, wanneer het meergem. hoofft Jarong van Baly komt te overlijden, dat door alle gem. mijn vrijgegeve slaven te sa-

Singy dan Lambert dari Bali, ija itoe boedak-boedakkoe toewa dan baik; maka dija orang ini bersama sama liendak menimbang baik-baik dan memoetoeskan dengan sapatotnja dan dengan kabanjakan soewara dihadapan orang banjak segala perkara-perkara, jang terbit antara orang-orangkoe di Depok dan ta'oesah diserahkan kapada hakim; maka poetoessannja itoe sabolih-bolih sopaja djadi berdamai bagi kedewanja jang perkara; maka akoe pesan betoel-betoel bijarlah sekalian orang-orangkoe mensabarkan dan djangan berbantah satoe sama lain, sopaja djangan sampai perkara-perkara di bawa ka kota akan di poetoeskan oleh hakim, sebab djikalau perkara-perkara di serahkan pada hakim dikota, tentoe lama menoenggoeh poetoesan dan roemah tangga dan tanamtanamam orang-orang jang perkara djadi roesak dan lagi oewang dan tempo terboewang.

Djikalau kapala Pemerintah Jarong dari Bali meninggal doenia, maka kahendakkoe sopaja sekalian orang-orang di Depok

men op Depok woonende, uytgem. 7 raden off bijsitters, met de meeste stemmen een ander in sijn plaats sal genomineert en de hooge regering voorgesteld werden, om haar hoog Edelen approbatie daarop te verzoeken, dat ook soodanige te verstaan is, wanneer een van de bijsitters komt te sterfen, om alsdan door het hoofft en de resteerende bijsitters een ander tot vervulling in derselver plaats alsvooen te nomineeren, welke vrijgheyt omtrent 't noemen ofite voorstellen van een hoofft met sijn 7 bijsitters off raden ik seer onderdanig versoeke dat sijn Edele den heere gouverneur generaal en de heeren raden van india niet qualijk gelieve te duyden, maar gunstelijk goed te keunen' sijnde het selve soo speciaal bij namen om geen andere redenen hier ter neder gestelt als omdat mij de hoedanigheden en in borst van mijn lijffeygene het beste bekend sijn opdat gemelte haar Edelens daaromtrent andersints niet mogte misleyt werden, te meer vermits de eerste beginselen van soo een werk om dat op een goede voet te brengen de swaarste sijn, en wel het meeste aangelegen is.

Ook is mijn ernstige begeerte dat geene van mijn vrijgegeven lijffeygene nog te haar nakomelingen over haar nalatenschap sullen disponeeren in faueur van ymant buyten haar ofte die elders woonen; maar dat haar goederen gestadig sullen moeten devolveeren op haar kinderen, broeders, zusters, neven off verdere vrunden die sij het dan gunnen ende geven willen en op Depok woonen,

nanti pilih dengan kabanjakan soewara gantinja dari 7 penoeloeng-penoeloeng pemarentah jang terseboet diatas dan nanti minta kapada Pemarentah tinggi [Gouvernement] akan ditetapkan pilihan itoe, dan begitoe djoega djikalau satoe dari penoeloeng-penoeloeng pemarentah meninggal doenia, maka kapala pamarintah dan penoeloeng-penoeloengnja jang lain angkat lain orang boewat ganti-nja, dan koe minta sopaja Toewan Besar dan Toewan-Toewan Raad India djangan mengoesari akan dakoe dari hal menngangkat orang-orang jang terseboet akan djadi kapala pemarentah dan 7 Penoeloeng-penoeloengnja, tetapi sopaja itoelah di terima baik, sebab akoe sendiri jang paling bisa mengatahoei kelakoewannja boedak-boedakkoe, dan Toewan-Toewan Pembesar djadi tijada nanti di keliroekan orang, maka permoelaan-nja akan mengatoer hal ini dengan sapatotnja soenggoeh itoelah soewatoe perkara jang soesah sekali adanja.

Maka lagi kahendakkoe itoepon sopaja djangan sekali-kali boedak-boedakkoe mardaheka dan toeroen temoeroennja memberi behagian poesaka kapada orang-orang lain, melainkan antara marika itoe di Depok, dan segala harta banda misti toeroen menoe-roen atas anak-anak, soedara-soedara, kaponakan-kaponakan dan sahbat-sahbat jang tinggal di Depok, sabolih-bolih kapada

mits dat altijd de christenen voor de Mahomedanen gepraefereert sullen werden, ende op dat gem. mijn volck bij swaare siektens als anders soo verre van de hand op Depok haar dikwijls van geen notarissensullen kunnen bedienen versoeke seer ootmoedig aan de hooge regeeringe om haar gunstelijk te qualificeeren, dat even gelijk omtrent de onchristenen onderdanen in 't land woonende gecouverteerd ofte wel toegelaten werd, de dispositie over haar tijdelijke goederen eereijk bij monde ter presentie van 2 a 3 getuygen gedaan, sullen mogen verstaan, en van soodanige volkomen waarde gehouden werden als off die in debet a forma bij een schriftelijk testament notarieel gepaaseertware ende die ab intestato komen te sterven, dat haare goederen aan haare naaste vrunden off bij manquement van dien aan de behoefstigste christenen op het mear gem. land, als daar woonende, door het hoeft met zijn bijsitters, in der tijt na rato, dat ider familie sterk is, moge verdeelt en uytgerijkt, werden.

Ende opdat het hoeft ook iets voor de moeyte van zijn gesag soude erlangen, soo is expresselijk mijn begeerte dat hetselve offte de gem. Jarong van baly, en die bij overlijden successive in zijn plaats als voorm. sal komen te succedereen, van de oude Mohamedaansche bewoonders der voormelte aan haar gelegateerde landen van Depok, Mampang en Karang-anjer. sal genieten de helft van de ordinaire tiende van de padie, piesang, kaladi en an-

sahbat-sahbat kristen, maka sebab di Depok tijada ada atau djaeoh notaris, akoe minta kapada Pemerintah Besar sopaja orang-orang disitoe baik kristen, baik boekan kristen, di waktoe sakit keras atau lain-lainnja bolih membri behagian poesaka dengan bitjaraän bersama-sama 2 atau 3 saksi, dan sopaja itoe di pertjaja dan diakoe sama djoega seperti pemberian-pemberian pakai soerat-soerat notaris, dan djikalau orang meninggal doenia dengan tijada ada pesan-pesananja, maka barang-barangnja djatoh atas sanak soedara-nja dan djikalau tijada ada sanak soedara, maka barang-barang itoe boleh di behagikan oleh kapala pemerintah dan penoeloeng-penoeloengnja kapada orang-orang kristen jang paling miskin di Depok.

Maka sopaja kapala pemerintah berolih barang apa apa akan pekerdjäänja itoe, maka kapala itoe poen ja itoe Jarong dari Bali dan orang lain jang djadi gantinja, djikalau Jarong mati, dapat saporoh-nja dari saperpoeloh padi, pisang, keladi dan lain boewah boewah dari tanaman orang Islam di tanah Depok, Mampang dan Karang-anjer, dan lagi ija bolih ambil sewa-nja dari doewa pankalang [tampat dje-moer padi] di kadoewa tanah-

dere. vrugten, die door deselve daarop geplamt werden, waar benevens denselven ook nog tot zijn voordeel sal hebben de huur van de twee rijst pankalangs op de voorm. twee kleene strookjees, die aan de oostsijde van de groote rivier over de negorije Depok genen sijn, behoutens dat het gemelte hoeft daarentegen de oude en affgeleerde arme lieden onder haar zorgen kunnen, deselve uyt degem. thienden van rijst sal moeten-voorsien an onderhouden, dog mijn eyge volck ofte vrijgegeven slaven sullen aan nimand eenige geregtigheden nog thienden gehouden sijn te betalen offte voldoen, maar elk het sijne voor hem en sijn off haar nakomelingen in volkomen eygendom ten haaren voordeele behouden en besitten, dat haar voorouders aangeplant hebben.

Nog sal meergem. Jarong van baly, en diegeene welcke hem namaals als hoeft sullen komen te succedereen genieten alle vrugten der boomen, die verspreyt in de bosschen van Depok staan. ende Louys van Macasser sal geduurende sijn leven, hebben alle vrugten der boomen, die als vooren verspreyt in de bosschen van Mampang staan, dog na sijn overlijden soo sal Gabriel van baly mandoor op Noordwijk, die ik op Mampang tothoofte geprojecteerd hebbe, mitsg. degene, die hem in der tijt daarinne sal komen te succedereen, de gem. vrugten der boschboomen op Mampang, die tusscheu de groote rivier en de crocot staan, genieten, alsmede van de thienden der padie ex^a

tanah ketjil di sabelah timoer di saberang kali besar negri Depok; tetapi kapala pemarentah itoe haroes memaliharakan orang-orang toewa dan miskin jang tijada koewat bekerdja lagi dan membri behagijan padi kapada marika itoe, ija itoe padi perpoeloh jang di poengoet dari tanaman-nja orang-orang Islam atas tanah-tanah jang terseboet; maka orang-orang koe atau boedak-boedak koe mardaheka ta' oesah bajar kapada orang lain perpoeloh atau lain-lainnja; masing masing mampoenjai dan pakai akan goena sendirinja dan toeroen-temoeroen-nja segala sasowatoe jang soedah di tanam oleh nenek mojang-nja.

Maka Jarong dari Bali jang sering-sering terseboet diatas dan orang lain jang di belakang kali djadi gantinja dapat lagi samoewa boewah-boewah dari pohon-pohon di hoetan-hoetan di tanah Depok, dan Louys dari Makasar, dapat, selamanja ija hidoep segala boewah-boewah dari pohon-pohon di hoetan hoetan di Mampang, teapi djikalau ija mati, maka Gabriel dari Bali, sekarang mandor di Noordwijk, jang koe hendak djadikan kepala di Mampang, dan orang lain jang di belakang kali djadi gantinja, dapat itoe boewah-boewah dari pohon-pohon hoetan di Mampang, di antara soengei besar dan soengei Kroekoet, dan lagi saperpoeloh padi dan lain-lain dari tanaman-nja orang Islam

van de mahomedaansche bewoon-
ders, die op gem. de aan mij
vrijgegeven lijffeygene gelegateer-
de landen door haar geplant
werden.

Aangaande de ondsta off eerste
geplante vrugtdragende peperboo-
men, deselve sullen verdeelt wer-
den onder Jarong van baly, jegen-
woordig mandoor op Noordwijk,
Jan van baly, Daniel en Alexander
van Macasser mitsg. Singi en
Lambert van baly, om tusschen
haar op de gevoegelijkste wijze,
na een iders wooninge, offte bij
loofinge, na 't getal of sterkte
der famillien verdeelt te werden,
dog degene die van haar nader-
hand op Mampang, wanneer daar
ook huysen gemaakt sijn, sig ter
neder setten sullen, dan voormelte
haar portie in de gem. peperthuy-
nen voor niet moeten overgeven
aan de andere, die sij genegen
sijn, welcke in de beneden vlakke
van Depok wonen, dewijle boven
haar ook geen plaats sal man-
queeren, om nieuwe bij de ne-
gorije te planten.

Het dobbelen, madap off am-
phioen rooken ende dansmeyden,
weete ik bij ondervinding van
hoe quaden gevolg dat hetselve
is, waardoor niet selden veele
ongelukken uyt voorkomen, daar-
om en wil ik niet dat sulks onder
haar geschiede nogte de dans-
meyden daar oyt of oyt sullen
getolleert werden, als van de
overigheyt om die reden mede
verboden sijnde, doch hetwelcke
soo verre, van de hand egter be-
dektelijk nu en dan nog al ge-
schied, en sal degeene welcke
omtrent een van deese drie scha-

atas tanah-tanah jang koe telah
memberi kapada boedak-boedak
koe mardaheka.

Maka pohon-pohon lada jang
soedah lama di tanam dan soedah
berboewah nanti di behagi-behagi
rata menoeroet kabanjakan isi
roemahnja, antara Jarong dari
Bali, sekarang mandor di Noord-
wijk, Jan dari Bali, Daniel dan
Alexander dari Makasar dan lagi
Singi dan Lambert dari Bali; te-
tapi barang sijapa dari pada ma-
rika itoe pergi tinggal di Mam-
pang, djikalau disana soedah ber-
diri roemah-roemah, maka beha-
giannja dari pohon-pohon lada
itoe misti di serahkan tijada de-
ngan bajaran kapada orang-orang
lain jang tinggal di lebak negeri
Depok, sebab di sabelah atas
tijada koerang tempat akan me-
nanam pohon-pohon bahroe.

Maka akoe tahoe menoeroet
pendapatankoe, bahwa main djoedi,
minoem madat dan lagi topeng
atau ronggeng seringkali menim-
boelkan roepa roepa kedjahatan
dan ketjilakaän, dari sebab itoe
koe ta' maoe jang orang-orang koe
di Depok main djoedi (top) dan
minoem madat, dan jang topeng
atau ronggeng di kasi masoek
atau bermain disana; maka koe
tahoe jang itoe samoewa maski-
poen dilarang, kadang-kadang dan
semboeni semboeni masih di per-
boewat djoega; maka barang sijapa
berboewat salah akan satoe dari

delijke hoofsaaken misdoet yder-
maal verbeuren vijff rds, ende
ingevalle denselven sig daartegens
komt off hem jegens sijn hooft
daarover opposseert off onwillig
tot die-voldoeninge betoond, soo
sal denselven, nadat hem sulks
in der minne en met ernst ver-
schoeyde malen voorgehouden en
alle apparentie om hem met sag-
tigheyt tot reeden te brengen
verdwweenen is, door gemelte hooft
en sijn bijsitters, sijn Eds den
heere gouverneur generaal oot-
moedig versogt werden, dat soe-
danigen ongehoorsamen, in't quar-
tier in de ketting (dog lievt tot
vermeydinge van publijcqueschan-
de) op onrust of 't eyland Edam
aan de gemeene werken mag wor-
den bestelt tot dat hij tot inkeer
kome, mitsg. niet weder werden
gelargeert als onder nader firmeere
belovte van beterschap; na en dat
in plaats van de onwillige on-
betaalde vijff rds thien rds sal
hebben voldaan, welckepenningen
't hoofd in een bosch of bij no-
titie sal ontvangen, en wederom
uytreken aan een van de be-
kwaanste onder haar, sijnde te-
genwoordig bapprima van baly,
gedoopt Lucas, die in zijne tale
heel wel kan leesen en schrijven,
gelijk mede Carrang assan, dog de
eerste om sijn sagten inborst te
prefereeren, om des sondags voor
de middag op de balye van het
hooft offte wel een ander daartoe
geschikte plaats, de thien gebo-
den, 't geloof en de gebeden der
Christelijke godsdienst haar voorte
lesen mitsg. twee maal 's weeks
hetselve ook de kinderente leeren,
boven welcke boete gem. leer-

tiga perkara ini jang mendatang-
kan kabinasaän, maka ija kena
denda, tijap-tijap kali lima ringgit,
dan djikalau orang jang salah
tijada maoe bajar dan tinggal
moengkir atau melawan kapala
pemarentah, maskipoen beberapa-
beberapa kali di kasi ingatan
baik-baik, maka kapala pemaren-
tah dan penoeloeng penoeloengnja
nanti minta kapada Toewan Besar
sopaja orang jang salah itoe di
hoekoem kerdja paksa dengan me-
makai rantai, tetapi sabolih-bolih
sopaja ija melakoekan hoekoeman
itoe di poelo Onrust atau di poelo
Edam (djadi tijada dapat maloe
dihadapan orang banjak); dan
orang jang salah itoe tijada bolih
di lepaskan dari hoekoemannja
sebelumnja ija bertaubat dan mem-
bajar sapoeloeh ringgit akan gan-
tinja denda lima ringgit itoe jang
dahoeloe tijada dibajar, maka oe-
wang itoe di terima oleh kapala
pemarentah dan di beri kapada
orang jang paling faham antara
orang-orang di Depok ija itoe
sekarang Baprima dari Bali jang
soedah di baptiskan dan di kasi
nama Lucas dan jang bisa batja
dan toelis, dan lagi Carangassan,
tetapi baiklah Lucas, jang lem-
boet perangai-nja, membatja di
roemah perhimpoean tijap-tijap
hari dominggo pagi itoe „sapeo-
loeh penjoeroehan”, „akoe per-
tjaja,” dan permintaän-permintaän
doa mesehi, dan mengadjarkan
doewa kali dalam toedjoeh hari
perkara-perkara itoe kapada anak
anak; maka goeroe itoepon dapat
lagi saperapat (1/4) dari saper-
peloeh (1/10) padi jang dipoengoet
dari pada tanaman orang-orang

meester sal genieten $\frac{1}{4}$ van de thienden der padi *ex²* van de oude mahometaanse bewoonders, die op Depok continueeren ende soo die niet kunnen toereyken, om met sijn vrouw en kinderen van te leeven, soo sullen alle voorm. mijn vrijgegeven lijffeygenen daartoe jaarlijks soo veel moeten contribuereen als gem. leermeester sal van nooden hebben, dat haar door de meenigte gantsch geen last sal weesen.

Sijnde verders mijn wil en begeerte ingevalle het in der tijt mogt gebeuren, dat door overlijden offte onder het een off ander pretext d' Eerw. heeren predikanten daareen leermeester wilde stellen off indringen, dat sulx niet sal mogen geschieden, maar helseve met beleefdh' t'sullen moeten excuseeren en afwijzen, vermits dat swarte volkie doorgaans gewoon sijn seer questieus en met gestadige onlusten onder malkanderen te leeven, en soo verre van de hand niet als maar oneenigheden, twist en dagelijxe moeijelikheden soude brouwen en veroorsaken, dog een leermeester daar manqueerende soo sal tot voorkominge van alle veragteringe omtrent de godsdienst een uyt mijn volck off vrijgegeven lijffeygenen, daartoe in de maleytse tale bequaam gen^t en gebruykt werden, onder genot van hetgene hier vooran deselve toegelegt hebbe, maar aangemerkt dat Depok bij de 8 mijlen van de stad legt, ende gemelte mijn volck niet als met veel bekommring ten requarde van de trouwloose mahometaanse inlanders voor haar huysinge,

Islam jang tinggal di Depok, dan djikalau itoe tijada tjoekoop bagi goeroe itoe akan belandja hidoepnja dengan bini dan anak-anaknja, maka boedak-boedak mardaheka iijap-tijap tahon masing-masing nanti membantoe sopaja goeroe itoe dengan anak bininja tijada kakoerangan dan tijada menjoesah kan orang banjak.

Berikoet lagi kahendakkoe itoelah djikalau di belakang kali toewan-toewan pandita maoe mengangkat orang dari loewar akan di masoekan djadi goeroe di Depok, sebab goeroe di sana meninggal atau karena apa djoega, sopaja itoepon tijada nanti djadi, hanja akan ditoelak, oleh sebab orang-orang koelit ilam memang bijasa mengerdjakan pertjideraan, dan olihnja tentoe sahari-hari nanti djadi perbantahan dan kasoesahan, maka djikalau goeroe tijada ada dan sopaja azama tijada di alpakan, maka nanti di angkat satoe orang dari antara orang-orangkoe atau boedak-boedakkoe mardaheka akan djadi goeroe, ijaitoe orang jang faham bahasa Melajoe, dan ija makan opah seperti soedah ditentoekan diatas ini; maka olih sebab Depok djaoeh djoega dari kota (perdjalanau 8 djam) dan di Depok banjak orang-orang Islam jang tijada satija, djadi soesah sekali. orang-orang kristen di sana akan meninggalkan roemah-tangganja dan pergi dengan banjak-banjak orang sama sekali ka kota (dan lagi kabanjakan orang tijada mengarti-

vrouwen en kinderen te gelijk na de stad (als het portugees buyten eenige oude niet verstaande) ten avondmaal kunnen gaan, en alse daar bij malkanderen woonen niet verre van de 200 menschen sullen sterk weesen, soo versoeke ik de heeren predikanten, dat haar Eerw. met voorkennisse van de hooge regeeringe eens of twee maal 's jaars ymand uyt de haare, de maleytse prekende, gelieven na Depok te committeeren, om die heylige gedagtenisse aldaar te celebreeen, en de kinderen te doopen, mitsgaders die affgeleegde menschen in haar gelove te sterke.

De Chineesen, die het geheele land doorkruysen en het onverschillig is op wat wijze sij aan geld komen, sijn ten uysterste doortrapt en vlijende om sig in te dringen op alle plaatsen, daar se maar het minste voordeel beoogen; en voeren tot dien eynde bij de gemeene man en de slaven alderhande de bouches in, deselve ook gestadig tot steelen animeerende, tot seer groot verval en verders van 't gemeen, en de plaatsen daarse ingressie krijgen; daarom is mijn wil en begeerte dat sulcke schadelijke menschen, geensints onder haar sullen toegelaten, nogte gehuysvest mogen werden, en die onder pretext van passagie *ex²* haar daar vertoonen, sullende op een billijke en practicable maniere moeten weeren en afwijzen, alsoo sij daar niet te doen hebben, vermits de negerije op Depok wel 2 à 300 roeden van de heeren weg sijlings affgelegen is.

behasa Portegis, katjowewali beberapa orang toewa-toewa) akan menerima perdjamoewan jang koedoes maka dari itoe bagi orang-orang di Depok jang tijada tinggal djaoeh satoe dari pada jang lain dan tijada lebih dari 200 djiwa banjaknja, akoe minta sopaja Toewan toewan pandita dengan idzinnja Pemarentah jang maha tinggi satoe kali atau doewa kali tijap tijap tahon nanti menjeroehkan satoe pandita ka Depok akan bikin perdjamoewan jang koedoes itoe dan akan membaptiskan anak-anak dan lagi akan mengkoewatkan kapertja-jajannja orang orang disana.

Maka orang orang tjina jang berdjalan koeliling dan jang tijada perdoelikan satoe apa asal bisa mendapat oewang, itoelah orang orang nakal sekali adanja; dija orang soeka masoek dengan memboedjoek memboedjoek di kampoeng kampoeng dimana sehadjja jang perasannja akan berolih oentoeng, dan mengadakan roepa roepa perdjalanau jang tijada baik di antara orang orang ketjil, dan lagi memberanikan orang menjtjoeri, sahingga djadi keroesakan keliling; dari itoe pesanan dan kahendakkoe itoelah sopaja orang orang tjina jang djahat begitoe djangan di beri idzin akan tinggal atau menoempang sama orang² di Depok, dan djoega orang² tjina jang datang disana dengan membawa soerat pas, sabolih² misti di toelak dengan sapatoenja; lagi-poen tijada perloe dija orang menghampir disana sebab Depok masih 2 atau 300 roede djaoehnja dari djalan besar.

Wijders nu komende tot het-gene, dat het oude en jonge bosch is betreffende, zijnde een point van veel importantie en seer noodzakelijk, soo verklare verders mits deesen mijne meeninge en begeerte te weesen :

Eerstelijk dat geene van mijne vrijegeve offte die in der tijt haar vrijdom sullen erlangen op het land aan haar in mijn testament van den 13 Maart 1714 gem^t ende tot gebruyk gegeven eenige gaga's uyt oude nog jonge bosch sullen maken off laten maken, alsoo hetselve geheel ruineus voor de landerijen en de houte bosschen is, werdende onder pretext van sulk padi planten hondert maal meer hout en genoegsaam uyt geroeyt als de padi waardig is, de luyigheyt der inlanders gesteyft en den landbouw seer door veragterd, hetwelcke mij altoos tot een baaken en waarschouwingen gediend heeft, om sulx op mijn landerijen niet toe te laten, dog met dit onderscheyt dat het maken van gem. gaga's niet verstaan moet werden aan mijn volk verboden te weesen op de landen, die langs de groote rivier tusschen deselve en de heere weg gelegen zijn, dewijle die streek soo diep nog soo groot niet is, off sij sullen die plaats voor 't meeste gedeelte al ten eersten van nooden hebben, ende daarom ook sonder de voorgemelte restrictie gebruyken mogen, ende wanneer het soo verre tot uytzigt en wey voor haar buffels en beesten ex^a schoon is, sal het haar volgens mede vrijstaan, om westwaarts elders de landen soo wel van het jonge

Komedian dari pada itoe koe hendak membitjarakan dari hal hoetan toewa dan hoetan beharoe, ija itoe satoe perkara jang penting dan perloe sekali, dan menerangkan bersama-sama ini kahendak-koe ijaitoe:

Pertama-tama sopaja boedak boedakkoe mardaheka dan boedak boedak jang dibelakang kali nanti di mardahekakan di tanah jang diberi padanja menoeroet soerat wasijatkoew tanggal 13 Maart 1714, djangan sekali kali ambil tempat dari hoetan toewa dan dari hoetan baharoe itoe akan di boewat tipar atau tjégér jang djadi meroesakan tanah tanah dan hoetan-hoetan kajoe; dan djikalau poera-poera menanam padi dan seratoes kali lebih banjak kajoe di ambil dari harga-nja pendapatan padi maka itoe-lah mendjadikan orang-orang lebih malas dan pakerdjaan tanam menanam makin roesak; dari itoe perboewatan jang demikian di tanah-tanahkoe salamanja koe larang; tetapi orang orangkoe tjada di larang akan bikin tipar di antara soengei besar dan djalan besar, lagi poela djadjahan di sitoe jang tjada berapa besarnja tentoelekas nanti terpakai, dan djikalau djadjahan itoe soedah kosong dan djadi tempat gombalaan kerbau dan binatang lain-lain, maka dija orang bolih ambil dan beresihkan tempat-tempat lain di sebelah barat jang masih hoetan dan bolih meloekoe dan menanam sasoeaka-soekanja sedang disana masih banjak tempat dan beberapa lama lagi tjada habis di kere-

bosch als d' ruygte ex^a te suyveren, te beploegen en te beplanten naar haar welgevallen, daar voor haar en haare nakomelingen nog langen tijt werk aan is.

Doch de streek oud offte swaar bosch, beginnende van de groote rivier off heere weg aan de boven schyeding bij Ratoe Djaya omtrent de bekende plantagie van Astranala, en loopende van daar westwaarts door na agteren tot aan de Crokot, ten suyden en noorden beslooten werdende tusschen Ratoe Djaya voornoemt en de trek- off groote weg, die van parong blimbing, offte de hout pangkalang, na Jamby Pitara gaat, insgelijks het swaare bosch agter op het land van Mampang, bevesten de sawa off rawa mangis en beosten de Crokot sal mijn vrijegeven volk alleen toebehooren (soo als sulcks ook in mijn voorn. testament uytgedrukt staat), om haar te dienen tot een reserve en noodig-gerijff voor haar en haare nakomelingen, om daar ten allen tijde soo veel stijlen hout en bamboesan ex^a te kunnen kappen en krijgen als sij tot het maken van haare huysen, gebouwen en paggers als anders tot gebruyk sullen van nooden hebben; dog ten alderhoogsten haar tot maken van gasas als voormelt, onder wat pretext het ook mogt weesen, in dit swaare bosch van reserve, voornamentlijk en andermaal verbiedende, gelijk ook nimand van mijn vrijegeve slaven offte haar nakomelingen stijlen, hout off bamboesen, op eenigerhande maniere van gene aan haar gelegateerde landen,

djakan oleh marika itoe dan toeroen temoeroennja.

Maka hoetan toewa dan lebat, moelai dari soengei besar atau djalan besar di wates dekat kampong Ratoe Djaja dan kebonnja Astranala dan dari sana ka sebelah barat teroes kabelakang sampai ka soengei Kroekoet, djadi dari sebelah selatan sampai di sebelah oetara di koelilingi oleh Ratoe Djaja dan djalan besar dari Paroengblimbing dan djalan teroes ka Jambi Pitara, dan djoega hoetan jang lebat di belakng tanah Mampang di sebelah barat Rawa manggis dan di sebelah timoer soengei Kroekoet; hoetan hoetan itoe misti tinggal di poenjai oleh orang orangkoe mardaheka (sapti soedah ditentoeboet di atas) akan di mempergoenakan baginja dan toeroen temoeroennja, sopaja senantijasa boleh dapat dari hoetan hoetan itoe tijang kajoe dan bamboe jang perloe di pakai boewat bikin roemah, pagar dan lain lainnja; dan koc^a pesan lagi bijar bagaimana djoega djangan sekali-kali di bikin tipar didalamnja dan djoega boedak boedak mardaheka dan toeroen temoeroennja sekali kali tjada boleh djoewal atau bawa katampat lain tijang tijang kajoe dan bamboe dari tanah tanah jang soedah di berikan kapadanja, sebab djikalau begitoe nanti djadi kakoerangan boewat marika itoe sendiri; maka hoetan hoetan itoe jang terseboet tadi djangan di ganggoe atau di

sullen mogen verkoopen en afvoeren offte laten afvoeren na andere plaatsen, dewijle het dan welhaast op, mitsg. zij en haare nakomelingen daarna daarom verlege zoude weesen; welverstaande dat se daarom dit boven gem. swaare bosch van reserve, niet ten eersten behoeven aan te tasten maar sich ook van het oude en jonge bosch op Depok tusschen de Crocot en passagrahan, en elders op het aan haargelegateerde land staande (onaan gezien mijn soon Anthony Chastelein bevoegd is, op dat agterste gedeelte brandhout voor sijn suykermolens, te mogen laten kappen, mede in voege voorsz.); tot het maaken van gebouwen, huysen en paggers evenwel van sullen mogen bedienen, soo lange als sig daaruyt behelpen en haar gerijff vinden kunnen, sijnde het daarna tijts genoeg om het andere voorgem. swaare bosch van reserve, te gebrnyken ter gelegener tijt.

Soo sal al het volck op het land woonagtig, sonder onderscheyt, eens of tweemaal 's jaars, de heerewege moeten schoon maken en opruymen daarse te veel mogte komen te begroeyen, het werck na proportie, offte soo als 't best vallen wil, onder malkanderen verdeelende.

Ende opdat mijne vrijgegeve lyffeygene hiervan volkomen kennisse mogen hebben en weeten wat na haar te reguleeren, soo sal mijn soon en erffgenaam Anthony Chastelein, aan hetvoorm. hooft Jarong van baly hiervan een autenticq afschrift, offte een

oesik dahoeloe, djikalau masih boleh dapat kajoe dan bamboe boewat bikin roemah, pagar dan lain lainnja dari hoetan hoetan lain diantara soengei Kroekoet dan soengei pasagrahan (tetapi anakkoel Anthony Chastelein boleh soeroeh potong kajoe bakar di pinggir belakang hoetan hoetan itoe akangoena penggilingan teboenja) dan sahabisnja itoe di belangkali beharoe hoetan-hoetan itoe jang terseboet di atas boleh di pergoenakan.

Maka sekalian orang-orang di Depok jang satoe tijada di bedakan dari jang lain tijap-tijap tahon satoe atau doewa kali misti memberesihkan dan membetoelkan djalan besar, dan pekerdjaan itoe di bagikan rata antara marika itoe sebagaimana baiknja.

Sopaja sekalian boedak-boedak koe marhadeka mengatahoei segala sasoeatoe jang terseboet dan jang di atoerkan baginja, maka anakkoel Anthony Chastelein nanti serahkan satoe toeroenan jang baik dari soerat ini kapada kapala pemarentah Jarong dari Bali akan di simpan baik-baik

der twee stelle. soo het dubbelt volgens mijn voornemen vervaardigd hebbe, moeten ter hand stellen tot een slaper, benevens nog een simpele cotype om haar somwijlen publyk alles uyt voorgeleesen te kunnen werden, mitsg. desen benevens mijn testament, codicil ex' in het protocol van heeren weesmeesteren moeten laten inschrijven, opdat hetselve door 't een off anderen ongeluk ter zoek rakende, daar wederom te krijgen en voor de geintresseerde gevonden kan werden.

Versoekende op het aldernederigste en seer onderdanig dat haar HoogEdls den Heere Gouverneur Generaal en de Heeren raden van india, mijne goede intentie in desen gelieven te authoriseeren ende met haare protectie te begunstigen, mitsg. de goedheyt te hebben 't voorgem. Christen hooft, Jarong van baly, ende die na dato deselve sal komen te succedeeren [om haar een weynig aansien te geven] te honoreeren met de qualiteyt van inlands vaandrig off luyten', vermits hetselve maar titulair is en de' E. Comp. niet een stuyver te kosten komt.

Wijders soo versoeke(ik) heeren Heemraden tot executeurs over dese mijne dispositie tot bevordering van den landbouw, en dat haar Eerws deselve in maniere voorschreeven met haaren wijsen raad en daat gelieven te assisteeren en te beoorderen.

Alle hetwelke voorsz. staat verklaare ik onderget. te weesen mijn uysterste wil en begeerte

dan lagi satoe toeroenan soerat itoe akan di batjakan kadang-kadang di hadapan orang banjak; maka djoega soerat-soerat wasijatkoel misti di masoekkan di Daftar atau Boekoe Weeskamer, sopaja, djikalau barangkali soerat soerat itoe hilang, masih boleh dapat toeroenannja di kantoor Weeskamer.

Akoe minta dengan segala karendahan hati sopaja Toewan Besar dan Toewan-Toewan Raad India nanti berkenankan dan mengkaboeikan kahendakkoe jang baik dan jang telah di njatakan disini dan lagi soeka mengaroeniakan nama: „luitenant" kapada kapala pemarentah ija itoe orang kristen Jarong dari Bali dan kapada orang lain jang di belangkali djadi ganti-nja (akan menambahkan penglihatan koewasannya), ija itoe tjoema nama sehadja dan Gouvernement ta'oesah mengeloearkan belandja satoe apa.

Lagi poela pon maka koe minta kapada Toewan-Toewan Heemraden akan melakoekan segala pesan-pesanankoe ini jang mendjadikan kabaikan pekerdjaan tanam menanam, dan akan menoeoeng segala sasoeatoe itoepon dengan bitjara serta dengan daja oepaja.

Komedian dari itoe akoe jang bertanda tangan di bawa ini menerangkan bahwa segala jang ter-

aangaande mijne lijffeygenen en de landerijen. die ik haar om eerlijk van te bestaan, toegelegd hebbe, om soodanig na mijn overlijden punctueel ahtervolgd en nagekomen te werden, 't sij als testament, codicille gifte uyt saake des doods, offte eenige andere uysterste wille, soo als het best na politie en regten sal kunnen en mogen bestaan, versoekende, schoon dat daaromtrent het eene offte ander mogte wesengeomitteert, dat hetselve niet qualijk geduyt offte opgenomen mag werden, maar te mogen genieten 't uysterste beneficie tot dien einde imploreerende het nobili officie en de hulp van de hooge regeringe ende van alle regten en de regteren.

Aldus gedaan op Batavia den 14 Maart 1714.

Corns. Chastelein.

seboet di dalam soerat ini kahendak dan pesan-pesanankoe adanja bagi boedak-boedakkoe dan dari hal tanah-tanah jang di berikan kapada marika itoe, akan berolih reseki-nja disana dengan pekerdjaan jang setijawan, dan wasiat itoelah nanti dipegang dan ditoeroet betoel-betoel djikalau akoe soedah meninggal doenia ini; dan djikalau ada jang kasalahan atau kaloepaan, koe harap djangan diambil goesar akan dakoe, hanja itoepon nanti di benarkan, maka dari itoe akoe minta perteloengannya Pemerintah jang maha tinggi dan hakim-hakim jang benar adanja.

Termaktoeb di Betawi pada hari 14 Maart tahun 1714.

Corns. Chastelein.